

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

SALESIÁNSKÝ ÚSTAV A FRYŠTÁK V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ

Markéta Výmolová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použitou literaturu a veškeré zdroje jsem řádně citovala.

Ve Fryštáku dne 6. dubna. 2017

.....
podpis

Obsah:

Úvod	5
1. Historie Fryštáku	7
1.1. Od nejstarších dob k moderní společnosti	7
1.2. Devatenácté století a přelom dvacátého století	9
2. Fryšták v první polovině 20. století	12
2.1. Dvě světové války	12
2.2. Dopravní spojení	16
2.3. Průmysl a obchod	17
2.4. Kulturní život	19
2.5. Školství	21
2.6. Církev	22
3. Salesiáni v českých zemích	24
3.1. Příchod salesiánů do českých zemí	24
3.2. Sestry Neposkvrněného početí Panny Marie	28
3.3. Příjezd Ignáce Stuchlého zpět do vlasti	30
4. Salesiánský ústav ve Fryštáku v první polovině 20. století	32
4.1. První rok ve Fryštáku	32
4.2. Ignác Stuchlý ředitelem ústavu	34
4.3. Život v ústavu do roku 1939	37
4.4. Ústav za druhé světové války a situace po válce	41

Závěr.....	45
Seznam pramenů a literatury.....	47
Resumé.....	50
Příloha č. 1.....	51
Příloha č. 2.....	59
Příloha č. 3.....	64

Úvod

Fryšták, malé městečko s necelými 4000 obyvateli, ležící v údolí Hostýnských vrchů asi 8 kilometrů od krajského města Zlína. Ve středověku plnilo důležitou funkci předhradí nedalekého hradu Lukova. Na začátku dvacátého století však už sláva hradu dávno pominula. Městečko se nadále modernizovalo a zvelebovalo, ale nikdo by nečekal právě zde zrod významné církevní organizace českých salesiánů.

Časové rozmezí mé práce jsem vymezila na léta 1900–1945, ale v úvodu se zmíním i o starší historii městečka. Podkladem k práci mi byly prameny a literatura o městu Fryšták a Salesiánech Dona Boska. Jako nejdůležitější pramen pro poznání salesiánského života mi posloužila Salesiánská kronika, ze které se bohužel dochoval pouze druhý díl. Oba díly byly v důsledku zániku ústavu v padesátých letech minulého století ztraceny a teprve po znovuotevření ústavu v roce 1996 byl druhý díl opět nalezen. Jako náhradu za ztracený první díl jsem použila Životopisné paměti Ignáce Stuchlého, jež sepsal Oldřich Med, ředitel tohoto ústavu v letech 1944–1949. Dále jsem pro doplnění čerpala z další literatury pojednávající o salesiánském díle. Ke studiu dějin Fryštáku jsem sbírala informace z archivních materiálů SOkA¹ Zlín a knihy Dějiny městečka Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová od Ludvíka Jadrníčka, který žil právě v mnou studovaném období. Kniha vyšla ve dvou vydáních, první z roku 1933 a druhá, kterou jsem primárně používala, vyšla v roce 1947. Obě knihy jsou totožné a liší se pouze dodatky, týkající se let 1933 až 1947, tedy meziobdobím vydání těchto knih. Také jsem využila další knihy vydané o Fryštáku, například od nynějšího kronikáře pana doktora Česlava Zapletala a další, které jsem uvedla v seznamu použité literatury.

---

¹ Státní okresní archiv Zlín

Cílem mé práce je podat obraz života města Fryštáku v tomto období s důrazem na příchod salesiánů do tohoto místa a následně jejich usazení v městečku. Práci jsem rozdělila do dvou pomyslných částí, z nichž každá tvoří dvě kapitoly a následně pak několik podkapitol. V první části se budu zabývat historií Fryštáku. Nejdříve se zaměřením na nejstarší dějiny, tedy od první písemné zmínky, která je datovaná na rok 1396 až po přelom 19. a 20. století. Druhou kapitolu již věnuji pouze první polovině 20. století, uvedu především významné momenty a odvětví, která měla na chod městečka nejvýznamnější vliv. Druhou část práce chci věnovat salesiánům. Popíši jejich přípravy na příchod do českých zemí a samotný příjezd do Fryštáku v roce 1927. Poté budu psát o vývoji tohoto ústavu a životu v něm. Pro objasnění souvislostí jsem se rozhodla přiložit celkem tři přílohy. První dvě, popisující život Dona Boska a Ignáce Stuchlého, nám poskytnou ucelený obraz o vzniku této organizace v Itálii a také její rozšíření po Evropě včetně českých zemí. Pro dokreslení dobové atmosféry je součástí práce také obrazová příloha, která zachycuje náměstí ve Fryštáku v roce 1947, budovu salesiánského ústavu a fotografii Ignáce Stuchlého.

1. Historie Fryštáku

V první kapitole budu popisovat nejstarší historii Fryštáku. Zmíním nejstarší dochovanou písemnou zmínku, úlohu, kterou městečko plnilo, významné šlechtické rody, které jej měly v držení a další historické události, které měly vliv na jeho vývoj. Celou kapitolu pak skončím těsně před začátkem dvacátého století, jemuž bude věnována celá následující kapitola.

1.1. Od nejstarších dob k moderní společnosti

Město Fryšták se nachází na okraji Hostýnských vrchů, necelých 8 km od města Zlína. Ačkoliv první písemná zmínka pochází až z roku 1356, z archeologických záznamů je zřejmé, že byl osídlen již mnohem dříve. První osadníci se zde usadili již v době neolitické, tedy mezi 5. až 3. tisíciletím před naším letopočtem.² Kdy a kým byl založen, se z historických pramenů nedozvíme. Dějiny Fryštáku bezesporu úzce souvisí s dějinami hradu Lukov vzdáleného asi 5 kilometrů. Městečko sloužilo jako jeho předhradí a majitelé hradu byli současně i pány Fryštáku.³ Do roku 1311 patřil hrad řádu Templářů, poté se pravděpodobně ocitl v držení moravských markrabat, kteří jej pak darovali či prodali pánům z rodu Šternberků a ti jej měli v držení až do roku 1516.⁴

Jak jsem již uvedla, první listina, v níž se název „Fryšták“ vyskytuje, pochází z roku 1356. Jedná se o spis právního charakteru veřejného notáře Mikuláše Luceho: *„Ego Nicolaus Luce de Freystat, clericus Olomucencis diocesis, publicus auctoritate imperiali notarius...“*⁵ Další dokument pochází z roku 1362, kdy je již Fryšták zmíněn jako městečko, a nejcennější je potom listina z roku 1389, ze které je patrné, že zde působila celá řada cechů např. bednářský, krejčovský či řeznický. Také zde kvetl obchod, byly

---

² ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 7.

³ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 10.

⁴ DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 13-14.

⁵ ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 7.

tu lázně, jatky a mýto se vybíralo u dvou městských bran. Městečko se pyšnilo rovněž významnými privilejemi např. právem tržním či mílovým.⁶ Je tak zřejmé, že za vlády rodu Šternberků, městečko vzkvétalo. Mimo již uvedené, se pravděpodobně také zasloužili o založení farního kostela sv. Mikuláše postaveného v gotické podobě. Bohužel z této původní stavby se nic nedochovalo.⁷

Po Šternbercích převzali roku 1516 správu hradu i městečka Kunové z Kunštátu, roku 1547 poté rod Nekešů z Landeka, jež se zapsal do dějin městečka nejlépe, mimo jiné díky darování lesů do rukou fryštatských občanů či zrušením roboty, od které byli osvobozeni od roku 1558.⁸ Platilo to však jen pouze pro místní část Fryšták. Zbylé dnešní místní části Horní Ves, Dolní Ves a Vítová byly v minulosti samostatné obce a roboty byly tedy zbaveny až v roce 1848. Díky pánům z rodu Nekešů se mohly konat ve Fryštáku tři výroční trhy a roku 1567 jim daroval tehdejší pán Jan Nekeš mladší pustou ves Markovsko.⁹

Rozvoj Fryštáku narušila třicetiletá válka (1618-1648), při níž zažilo městečko několik vpádů vojsk či loupežních skupin, z nichž nejhorší byl vpád Valachů v roce 1623. Mimoto neustále hrozila invaze osmanských vojsk a v 18. století ovlivnily chod městečka války o habsburské dědictví.¹⁰ Na začátku třicetileté války patřilo panství Albrechtu z Valdštejna, manželovi po zesulé Lukrecii Nekešové. Ten jej však vlastnil pouze do roku 1625, kdy jej prodal svobodným pánům z Minkviců. Z období jejich panování pochází nejstarší známá pečeť z roku 1658, která svědčí o tom, že se městečko začalo postupně vzpamatovávat z vyčerpanosti po válce, a i přesto, že v roce 1680 bylo postiženo požárem, při kterém vyhořelo asi 14 domů včetně staré radnice, docházelo k dalšímu

---

⁶ Tamtéž, s. 9.

⁷ PALA, J.: *Fryšták, Kapitoly z dějin města a farnosti*, Fryšták 2016, s. 19.

⁸ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 16.

⁹ PECK, E.: *Okresní hejtmánství Holešovské*, Holešov 1892, s. 16.

¹⁰ ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 33.

rozvoji.¹¹ Tato situace se týkala pouze samotného Fryštáku, ale na venkově byly podmínky horší. Docházelo tak k obrovské zadluženosti, a proto roku 1710 Minkvicové panství prodali svobodnému pánovi Janu Josefovi z Rottálů. Ten se zanedlouho rovněž zadlužil a musel panství odprodat.

Roku 1724 získává hrad rod Seilern – Aspang, který jej držel až do konce druhé světové války, po níž byl hrad zestátněn.¹² I přes nepříznivou situaci v důsledku panování rodu z Rottálů došlo na přelomu 17. a 18. století k dalšímu rozvoji cechů a od roku 1711 jsou zaznamenány případy rozsudků trestu smrti dokládající, že městečko mělo rovněž výsadu hrdelního práva, jež existovalo již dříve, ale neexistuje žádný doklad o jeho udělení.¹³ Noví majitelé se na začátku svého působení museli vypořádat s již zmíněnými finančními problémy doprovázenými řadou neúrodných let. Podařilo se jim získat si u místních obyvatel náklonnost, díky tomu, že se za každé situace snažili dle svých možností zmírnit následky nepříznivé situace. A také proto, se nemuseli v průběhu 2. poloviny 18. století potýkat se vzbouřením svých poddaných jako tomu bylo v ostatních místech země v roce 1775.^{14,15}

1.2. Devatenácté století a přelom dvacátého století

V 19. století byl pro Fryšták zásadní rok 1841, ve kterém se staly dvě tragické události. Prvním byla živelní pohroma, krupobití. To pobilo mnoho úrody na poli. Další pak velký požár, jenž vypukl 29. září. *„Po každé skropí slzy líce mé, když si vzpomenu na den 29. září 1841, den po sv. Václavu, na svátek sv. Michala archanděla. V sedmou hodinu večer vyšel z čís. 22 u Josefa Šebíka na náměstí nezkrocený živel – oheň.“*¹⁶ Tak dle

---

¹¹ Tamtéž, s. 36.

¹² DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 29-30.

¹³ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 19.

¹⁴ Selské povstání 1775: sedláci snažící se oprostit od robotní a nevolnické povinnosti

¹⁵ ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 44.

¹⁶ DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 53.

Drábka popsal neštěstí svědek František Šebík. Požár se díky suchu a větru, který v té noci vanul, rozšířil po celém náměstí a dokonce i do okolních ulic. Díky tomu shořel takřka celý „starý“ Fryšták. Dle záznamů lehlo popelem až 72 obytných domů, 40 stodol s obilím a slámou a 6 studní.¹⁷ Bylo tak třeba postavit „nový“ Fryšták, již bez dřevěných domků. Brzy se městečko po požáru vzpamatovalo a začalo nadále vzkvétat.

Události, které ve světě nastaly v roce 1848, neměly pro Fryšták zásadní význam. Jak jsem uvedla výše, byl Fryšták zbaven roboty již dříve, a tedy jediná změna, která nastala, bylo oprostění se z lukovské vrchnostenské závislosti. To však kromě větší míry svobody, znamenalo také ztrátu bezpečnostní jistoty, kterou jim doposud vrchnost zajišťovala. Proto bezpečnost byla svěřena do rukou strážců pořádku, policajtů a ponocných.¹⁸ V 60. a 70. letech došlo rovněž k rozvoji školství. V roce 1866 byla jednotřídka nahrazena dvoutřídkou, a protože i přesto kapacita stále nedostačovala, byla v roce 1879 otevřena pětitřídka a začalo se uvažovat o postavení zcela nové budovy, jež byla vysvěcena v roce 1890.¹⁹ Starší budova, nacházející se u fary, poté sloužila fryštácké záložně a nakonec byla prodána školním sestřím z Moravské Třebové. Ty zde provozovaly klášterní dívčí školu a následně pak v roce 1927 koupili budovu salesiáni pro své účely.^{20,21} Na přelomu století, začala nedostačovat také stará radnice. Bylo třeba ji zrekonstruovat a rozšířit její prostory. K tomu posloužil vedlejší dům, byl odkoupen a na jeho místě postavena v roce 1900 nová radnice, taková jakou ji známe nyní.²²

---

¹⁷ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 88.

¹⁸ ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 49.

¹⁹ Nynější budova Základní školy Fryšták

²⁰ Více vizte 5. a 6. kapitola

²¹ DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 46.

²² JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 138.

Nejméně pozornosti se po velkém požáru dostalo nejstarší budově a to Hrubé hospodě. Dostala pouze novou břidlicovou střechu.²³

Kvůli všeobecnému rozvoji průmyslu v 19. století, bylo rovněž potřeba rozšířit poštovní spojení. Proto byl v roce 1844 zřízen první poštovní úřad s pěší poštou, jež byla následně v roce 1878 nahrazena poštou jízdní. Téhož roku byl zaveden také státní telegraf. Dále došlo k rozvoji peněžních ústavů, v roce 1864 kontribuční záložny, v roce 1872 občanské a v roce 1904 živnostenské záložny.²⁴ Kromě již zmíněných peněžních institucí, vzkvétal ve Fryštáku spolkový život. Mezi nejstarší spolek patřil pěvecko-čtenářský spolek *Svornost* založený v roce 1883. Pyšnil se celou škálou činností pro veřejnost, jako bylo bezplatné půjčení knih přes pořádání různých divadel a zábav.²⁵ Další spolky již neměly takový úspěch a po krátkém čase se rozpustily. Namátkou vyjmenuji spolek *Katolických tovaryšů*, založený v roce 1902, *Katolické omladiny*, *Spolek všeobecného sdružení katolických dělníků*, *Spolek sokolský* a *Spolek vysloužilců* či *spolek veteránský*. Nejužitečnějším a nejpotřebnějším se však stal *Spolek dobrovolných hasičů*, založený v roce 1893²⁶, který ve městě existuje dodnes.

---

²³ Tamtéž, s. 143

²⁴ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 149-150.

²⁵ DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 48.

²⁶ Tamtéž, s. 48.

2. Fryšták v první polovině 20. století

Jak bylo nastíněno na konci předchozí kapitoly, v průběhu 19. století zaznamenáváme v městečku značný rozmach, byl zřízen poštovní úřad, zaveden telegraf, rozšířena a zrekonstruována radnice, postavena nová budova školy, ze staré budovy vznikla dívčí klášterní škola, byly zakládány četné spolky a v neposlední řadě zřizovány různé peněžní ústavy. Ani nové století nezabránilo dalšímu rozvoji těchto a dalších institucí. Než se ale budu věnovat jednotlivým odvětvím, která hrála ve Fryštáku významnou roli, chci nejdříve věnovat prostor dvěma tragickým světovým událostem, které se během první poloviny 20. století odehrály a ovlivnily život také tohoto malého městečka. Těmito událostmi byly první světová válka, odehrávající se v letech 1914 až 1918, a poté druhá světová válka v letech 1939 až 1945.

2.1. Dvě světové války

Když srbský mladík Gavrilo Princip spáchal atentát na rakouského dědice trůnu Františka Ferdinanda d'Esteho 28. června 1918 a o měsíc později vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku, bylo kvůli mobilizaci odvedeno mnoho mužů také z Fryštáku. Dle záznamů z fryštácké školní kroniky měšťanské byli od 25. července 1914 povoláni všichni muži do 38 let a v druhé polovině srpna pak všichni muži do 42 let.²⁷ Došlo tedy k úbytku pracovních sil a v důsledku nuceného odprodeje zásob a zavedení přidělového, lístkového systému stoupaly ceny potravin. Například máslo, jež se dalo v roce 1914 pořídit za dvě koruny, stálo v roce 1918 50 až 60 korun či litr mléka, který stál na začátku války 20 haléřů, stál na jejím konci dvě koruny.²⁸ Samotná válka pak přinesla ztráty na životech. Uvádí se, že v boji zahynulo až sto fryštáckých krajanů.²⁹ Známy je smutný příběh

---

²⁷ ZAPLETAL, Č.: *Byla „kdysi“ válka. Svědectví soudobých kronik*: In: Fryštácké listy, ročník 24 – 2014, číslo 10, s. 16.

²⁸ ZAPLETAL, Č.: *K památce a ku cti lesa*, Fryšták 1998, s. 75.

²⁹ Kronika veřejné obecné a měšťanské školy chlapecké ve Fryštáku na Moravě, II. díl., s. 62.

třiatvacetiletého Antonína Grmely, rodáka z Fryštáku, pobývajícího na začátku války v Rusku, kde pracoval jako návrhář nábytku. Na začátku války se ihned zapojil do dobrovolnické jednotky Česká družina. Byl však zadržen a následně pak 12. prosince 1914 popraven. Stal se zároveň prvním československým popraveným mužem v době první světové války.³⁰ Mnoho místních mužů bylo ale války uchráněno. Pracovali totiž v „továrně na dřevěné zboží“ (vizte níže), a protože ta vyráběla především zboží pro válečné účely, nemuseli na frontu vůbec.³¹ Továrna tak byla pod vojenskou správou a spolu s bídou a hladem tyto okolnosti vedly i zde k protihabsburským postojům. Asi padesát mužů včetně již zmíněného Antonína Grmely bojovalo na straně československých legií a MUDr. Ján Šípka, slovenský lékař, jakožto velký vlastenec, který již před válkou hájil slovanskou svobodu, stál ve Fryštáku v čele protirakouských nálad.³²

Po skončení války a vyhlášení samostatné Československé republiky dne 28. října 1918, se podmínky ve Fryštáku začaly zlepšovat. Již za války se velkou měrou podílely na zaměstnanosti fryštáckých obyvatel Baťovy závody ve Zlíně. Po válce tomu bylo i nadále a vliv Zlína pokračoval i po vypuknutí finanční krize 24. října 1929 na newyorské burze, jež se za nedlouho rozšířila do mnoha zemí Evropy včetně Československé republiky. Zde zasáhla mnoho výrobních odvětví, ale právě obuvnickou firmu Baťa nejméně. A proto si mohla dovolit zaměstnat mnoho lidí, z nichž velký počet pocházel z Fryštáku.³³

Vývoj městečka ale záhy narušila okupace německých vojsk a vyhlášení protektorátu Čechy a Morava 15. března 1939 a následně pak vypuknutí druhé světové války 1. září

---

³⁰ <http://www.brnozurnal.cz/rozhovory-vzpominky-medailonky/antonin-grmela-hrdina-velke-valky> [cit. 15. 02. 2017].

³¹ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 156 a s. 205.

³² ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s.13.

³³ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 206.

1939. Druhá válka znamenala větší ztráty na životech než válka první. Fryšták a jeho blízké okolí byl v době války důležitým centrem protifaštického odboje a formování partyzánských oddílů. Nejvýznamnějším místem byla vedlejší obec Lukoveček, formovalo se zde středisko ilegálních pracovníků a sovětských parašutistů a již od roku 1942 zde docházelo k záměrnému utajování zásob. Díky tomu byl tak narušen sběr potravin pro Německý červený kříž a následně mohly tyto zásoby využívat účastníci 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky.³⁴ Fryšták pak sloužil jako centrum odboje především v letech 1944 a 1945, zejména díky lesnatému a členitému terénu. V lesích v okolí Fryštáku se ukrývala zmíněná 1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky pod velením Jána Ušiaka, následně pak Dajana Bajanoviče Murzina.³⁵ Občané města pomáhali s jejím zásobováním. Mezi důležitá centra patřila například Papežíkova vila na Žabárně, v níž se organizovala Tajná vojenská a civilní organizace a dále pak Svačinova hájenka „Skalka“ u Lukovečku, v níž se scházeli přední partyzánské velitelé.³⁶ Význam partyzánských oddílů byl především ten, že se snažily narušit spojení mezi nacistickým velením a vojáky, jenž pobývali v školních budovách a v salesiánském ústavě, který si zabrali pro své účely. Mnoho čestných občanů však při této činnosti padlo. Již v roce 1940 k nim patřil František Huňa z Horní Vsi, který vlastnil cyklostyl na rozmnožování letáků. Kvůli rozšiřování zakázaných letáků byl rovněž dopadem a následně umučen gestapem v roce 1943 Josef Konečný z Dolní Vsi.³⁷ Mezi další oběti patřili například Josef Kresta, Michael Holz, ředitel Jadrníčkovy továrny, Josef Šimík, krejčovský mistr, Ladislav Košut, řídící učitel, partyzán Antonín Páleníček a Rudolf Jasenský, dále pak Margita Běláková, Irena Veselková, Miroslav Doležal, Vladimír Plšek³⁸ a mnoho dalších, jejichž památku nám

---

³⁴ ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s. 15.

³⁵ ZAPLETAL, Č.: *Ještě dnes zapadá slunce pod Atlantidou*. In: *Fryštácké listy*, ročník 25 – 2015, číslo 5, s. 10.

³⁶ ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s. 16.

³⁷ Tamtéž. s. 15-16.

³⁸ ZAPLETAL, Č.: *Vám poděkování a lásku vám...* In: *Fryštácké listy*, ročník 20 – 2010, číslo 5, s. 10.

připomíná pomník obětem 1. a 2. světové války nacházející se na křižovatce ulice 6. května. Nalezneme zde také jména dvou ruských radistek Niny (Janiny) Dunajskajové a Nadi Kirilové, jež byly dopadeny a zastřeleny gestapem na našem území.

Za zmínku rovněž stojí skupina výsadkářů, vyslaná z Anglie 13. dubna 1944 pod krycím názvem Operace Clay s vysílačkou Eva. Skupina tvořená ze tří mužů, Antonína Bartoše, Jiřího Štokmana a Čestmíra Štoly, seskočila padákem u obce Hostišová a pokračovala směr Valašské Meziříčí. Výsadkáři procházeli také Fryštákem a Lukovečkem, odkud zamířili do Hostýnských vrchů. Kvůli nedostatku zásob a únavě však na místo určení nemohli dorazit a pokračovali pouze do Bystřice pod Hostýnem.³⁹ Podařilo se jim získat důležité informace o místech vhodných na shození zbraní a patří bezesporu k významným výsadkářům. Další významnou osobností války byl plukovník Oldřich Doležal z Vítové, kapitán československé zahraniční armády v Anglii, který se spolu s Vojtěchem Bubílkem, pocházejícím rovněž z Vítové, účastnil jako příslušník 311. bombardovací perutě RAF několika operací a přispěl tak rovněž v boji proti fašismu.⁴⁰ Fryšták se také může pyšnit zapojením se do československého zahraničního odboje a to díky osobě Jaromíra Jadrníčka, syna Rudolfa Jadrníčka, jenž vlastnil továrnu na dřevěné zboží, o kterém se zmíním v další kapitole. Jaromír Jadrníček byl v době vypuknutí války na služební cestě v Belgickém Kongu. V roce 1939 tak vstoupil ve Francii do československého zahraničního vojska, kde pracoval ve funkci velitele, posléze byl s celou armádní skupinou přeložen do Anglie, kde vykonával důležitou funkci na poště.⁴¹

Nejhorších činů ze strany gestapa docházelo ve Fryštáku v posledních válečných dnech. Již všichni věděli, že jejich porážka je neudržitelná. Teror však neustal ani kapitulací

---

³⁹ <http://clay-eva.cz/historie/> [cit. 16.02.2017].

⁴⁰ ZAPLETAL, Č., SLOVÁČEK, R.: *Vítová, místní část města Fryštáku 1398-2008*, Fryšták 2008, s. 17.

⁴¹ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 253-254.

armády, zbývající němečtí příslušníci gestapa prováděli jednu čistku za druhou. Nejsmutnější je zpráva o mladém chlapci Jaroslavu Odstrčilovi ukrývajícím vojenskou výzbroj, jež chtěl předat partyzánům. Byl dopaden gestapem a zastřelen.⁴² Všechno utrpení a strach nad dalším osudem městečka a lidí v něm skončily 6. května roku 1945, kdy byl Fryšták osvobozen Československým armádním sborem vedeným generálem Karlem Klapálkem, který měl ve Fryštáku příbuzné.^{43,44}

2.2. Dopravní spojení

Obě světové války byly bezesporu nejdůležitějšími událostmi, které ovlivnily život Fryštáku v první polovině 20. století. Nemůžeme, ale říct, že se jednalo o tragické půlstoletí, které nepřineslo nic jiného než válku, utrpení a bídu. Kupříkladu musíme vyzdvihnout období meziválečné, ve kterém se znovu začala rozvíjet ta odvětví, která svou činnost zahájila již před první světovou válkou a vzniklo také mnoho dalších. O některých jsem se zmínila již na konci předchozí kapitoly a nyní bych chtěla psát o dalších z nich.

Jednou z nich je právě dopravní spojení. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, měl Fryšták od roku 1878 svou jízdní poštu, která byla v roce 1903 rozšířena na dvě, a to ranní a odpolední. Kromě žebřinových vozů, tedy měli fryštáčtí občané další možnost, jak se mohli přiblížit k dráze. Železniční dráha byla nejbližší v Hulíně, vzdáleném asi 20 km, od roku 1875–1880 byly zřízeny dostavníky a později železniční dráha na trase Holešov – Hulín.⁴⁵ Ale i tak se museli občané dostat alespoň do Holešova, který je vzdálen asi 10 km. Proto se začalo jednat od roku 1923 o zavedení pravidelného poštovního autobusu,

---

⁴² Tamtéž, s. 214.

⁴³ Olga Macháčková (byl kdo?)

⁴⁴ ZAPLETAL, Č.: *Ve jménu života*. ... In: Fryštácké listy, ročník 19 – 2009, číslo 5, s. 10.

⁴⁵ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 144.

který by se postaral o spojení do města Holešov.⁴⁶ Do konce roku se podařilo autobus zřídit a byl postaven na náklady obce Fryšták přístřešek pro autobus v Holešově.⁴⁷ Jednu chvíli se dokonce uvažovalo o vybudování železniční tratě, která by vedla ze Zlína přes Fryšták do Holešova. Obě města totiž vlastní dráhu měla. První jednání probíhalo mezi léty 1901 až 1903, byl vypracován projekt, zajištěn odkup pozemku, ale plán byl nakonec zamítnut.⁴⁸ V následujících letech se ještě o postavení železniční dráhy dále uvažovalo, například v době, kdy měli do Fryštáku přijít salesiáni, ale nikdy k její realizaci nedošlo, a tak má město dodnes pouze autobusové spojení.

2.3. Průmysl a obchod

Průmysl ve Fryštáku byl v první polovině minulého století zastoupen především v oblasti dřevozpracující výroby. Po zrušení cechů zde vznikla první firma v roce 1888 v podobě soustružnické dílny, jež založil Valentin Jadrníček.⁴⁹ Z této dílny byla později vytvořena továrna na dřevěné zboží, kterou následně převzal jeho syn Rudolf a dostala název „Val. Jadrníčka syn“.⁵⁰ Zatímco na konci 19. století vyráběla firma nejdříve soustružnické a později stolařské výrobky, od roku 1906 se začala specializovat na výrobu zimního sportovního zboží, zejména saní a lyží. Výroba se dařila i za první světové války, především díky zakázkám pro válečný průmysl, jak bylo uvedeno výše. Po válce dále pokračovala ve výrobě a snažila se o vývoz zboží do zahraničí a od roku 1932 vyráběla rovněž kancelářský nábytek.⁵¹ Ve dvacátých letech ale firma musela čelit stávce dělníků, kteří se v roce 1922 spojili a vytvořili Unii dřevodělníků, následně v roce 1923 jich několik z firmy odešlo a vytvořili si tzv. výrobní družstvo s názvem Valašský

---

⁴⁶ SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 412, *Autobusová doprava Holešov-Fryšták-Zlín*.

⁴⁷ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 144.

⁴⁸ SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 411, *Jednání o zřízení dráhy z Fryštáku do Holešova*.

⁴⁹ ZAPLETAL, Č.: *Revoluční cesta Fryštácka k socialistickému dnešku*, Fryšták 1983, s. 12.

⁵⁰ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 157.

⁵¹ Tamtéž, s. 158.

dřevoprůmysl.⁵² Firma Val. Jadrníčka syn však vyráběla dál a odbyl pro své výrobky našla i za druhé světové války. Velmi dobře se starala také o své zaměstnance, pro něž v roce 1941 nechala postavit nové byty,⁵³ a dokonce jejich prvorozeným potomkům založili ihned po narození vkladní knížku s částkou 500 Kčs.⁵⁴ Po válce ještě nějaký čas firma fungovala, ale po únorovém převratu v roce 1948, ve kterém se k moci dostala komunistická strana, byla firma znárodněna a spojila se s podnikem Thonet Bystřice a Holešov.⁵⁵

Kromě firmy na dřevěné zboží a Valašského dřevoprůmyslu, vytvořeného roku 1924, vznikla v roce 1929 další továrna na kancelářský nábytek založená podnikatelem Eduardem Pekárkem. I tato firma se brzy stala velmi úspěšnou, ve své době vybavovala nesčetné množství kanceláří a zaměstnávala mnoho pracovníků, pro něž rovněž jako firma Val. Jadrníčka syn postavila obytné domy.⁵⁶ Dále zde bylo hojně zastoupeno soukromé stolařství např. František Grmela, starší bratr již zmíněného Antonína Grmely, jež byl v době první světové války popraven, vlastnil ve svém domě dílnu, dále to byl František Javořík, který ze své dílny dokonce vytvořil továrnu, jež svého času zaměstnávala až 30 dělníků a Jan Záboj vlastnil v Dolní Vsi stolařství s asi 10 dělníky.⁵⁷

Fryšták měl také svou obecní cihelnu, která však byla na přelomu století značně zastaralá. Proto se začalo v roce 1912 uvažovat o její rekonstrukci a výstavbě nové kruhové pece, která by usnadnila práci a mohla by vyrábět větší množství cihel, protože se až doposud musely cihly zhotovovat ručně a pálily se v obyčejné peci.⁵⁸

---

⁵² ZAPLETAL, Č.: *Revoluční cesta Fryštácka k socialistickému dnešku*, Fryšták 1983, s. 14-17.

⁵³ SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 314, *Dodávka cihel pro stavbu bytů pro zaměstnance firmy Val. Jadrníčka syn.*

⁵⁴ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 159.

⁵⁵ ZAPLETAL, Č.: *Revoluční cesta Fryštácka k socialistickému dnešku*, Fryšták 1983, s. 28.

⁵⁶ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 160-163.

⁵⁷ Tamtéž, s. 163-164.

⁵⁸ SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 220, *Obecní cihelna*.

Další odvětví, které ve Fryštáku hrálo důležitou roli, byl obchod. Na začátku devatenáctého století se zde nacházel pouze jediný obchod, jež vlastnil jistý Jáchym Knöpfelmacher se svou ženou, ti jej však v roce 1831 prodali a místo nich převzal obchod Valentin Schwach a po jeho smrti jeho syn Jan.⁵⁹ V průběhu století se jména zdejších obchodníků ještě vystřídala, ale vždy zůstal ve městě pouze jediný kupec. Byl to například František Karas či Leopold Jehlička, který svůj obchod po své smrti nechal továrníkovi Valentinu Jadrníčkovi, manželovi jeho sestry, a po něm jej přezval František Fryšák. Ten jej ale v roce 1920 uzavřel.⁶⁰ Na začátku dvacátého století a zejména pak po první světové válce, docházelo k zakládání nových obchodů, které se již specializovaly na různé zboží. Byly zde obchody se smíšeným zbožím a lihovinami, první vlastnil Josef Mikl, ten druhý Ludvík Holášek, dále pak obchod Josefa Chmelaře s kožešinami, knihařství Aloise Jandíka a knihařství a papírnictví Aloise Hochmajera, cukrářství Emílie Buchtové a Josefa Nykodéma a nacházel se zde také obchod s textiliemi, pekařství, trafika, lékárna a pohřební ústav.⁶¹ Nacházely se zde rovněž tři, jistého času i čtyři, hostince, z nichž nejstarší byla Hrubá hospoda, jejíž budova je považována za nejstarší dům ve Fryštáku. Hospoda byla obcí pronajímána, v první polovině dvacátého století ji měl v pronájmu Tomáš Novotný, František Gregar, Valentin Mikuška a nakonec jeho žena paní Anna Mikušková.⁶²

2.4. Kulturní život

Významnou součástí života ve Fryštáku byl také kulturní život. Již na konci první kapitoly jsem nastínila vznik spolků koncem 19. století a na přelomu 20. století. Byl to například spolek Katolických tovaryšů, Katolické omladiny, Spolek všeobecného sdružení

---

⁵⁹ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 165.

⁶⁰ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 167.

⁶¹ Tamtéž, s. 168.

⁶² SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 222, *Hostinská koncese pro obec Fryšták. Pronájem obecního hostince*.

katolických dělníků, Spolek dobrovolných hasičů či Spolek sokolský.⁶³ Většina těchto zmíněných spolků byla činná i v průběhu první poloviny 20. století a tvořila tak důležitou složku kulturního dění v městečku.

Důležitou roli při organizaci kulturní činnosti ve Fryštáku hráli v letním období studenti, kteří jezdili za svými rodiči na prázdniny domů. Pořádali divadelní představení, koncerty, výlety po okolí a taneční zábavy.⁶⁴ O další kulturní akce se postarali učitelé a kněží a významnou měrou se zasloužili také salesiáni, kteří přišli do Fryštáku v roce 1927. Díky nimž se konala rovněž různá divadelní představení, a měli dokonce svou vlastní kapelu.⁶⁵ Koncertní vystoupení podnikal také tamburašský sbor. Vznikl na návrh Viktora Grmely v roce 1915 a byl tvořen především z členů tělovýchovné jednoty Sokol.⁶⁶ Po první světové válce dochází k rozmachu kulturního života, uvádí se, že na začátku 30. let zde vystupovalo téměř 13 ochotnických sborů a 7 hudebních a pěveckých skupin.⁶⁷ Také byla zřízena veřejná obecná knihovna, jež vznikla sloučením dvou knihoven a to sokolské knihovny a knihovny čtenářského spolku. Sportovní záležitosti měl v rukou sportovní klub Fryšták založený v roce 1932. Pro účely fotbalového mužstva vzniklo oplocené hřiště. Kromě fotbalu se hrála také házená a pořádaly se cyklistické závody.⁶⁸ Významnou organizací se stala Kulturní osvětová komise, díky níž se uskutečnily různé zábavy, přednášky, divadelní vystoupení, a která se mimo jiné také podílela na oslavách desetiletého výročí samostatné republiky.⁶⁹ Rovněž vznikaly organizace církevního rázu např. Lidová jednota, mající na starosti katolické přednášky, Jednota Cyrilská, známá pro pěstování církevní hudby, dále Mariánská družina, sdružující svobodné dívky, jež

---

⁶³ DRÁBEK, J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely*, Fryšták 1915, s. 48.

⁶⁴ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 197-204.

⁶⁵ Více viz. kapitola 3 a 4

⁶⁶ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 178-179.

⁶⁷ ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s. 71-72.

⁶⁸ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 183.

⁶⁹ SOKA Zlín, Archiv městečka Fryštáku, kart. 205, inv. č. 378, *Místní osvětová komise*.

uctívaly Pannu Marii a Jednota křesťanských matek.⁷⁰ Všechny tyto zmíněné organizace však časem zanikly. I přesto můžeme bezesporu říci, že kulturní život na Fryštácku byl bohatý a těšil se velkému zájmu. Jeho činnost byla ale v době protektorátu narušena a musela zcela podléhat příkazům německé říšské říše v čele s Adolfem Hitlerem.

2.5. Školství

Vývoj školství na konci devatenáctého století byl nastíněn již v první kapitole. Výklad skončil rokem 1890, kdy byla postavena nová školní budova. Na začátku nového století docházelo k dalším změnám. Když se v roce 1890 vystavěla nová školní budova, byly zde otevřeny 4 třídy chlapecké a 4 třídy dívčí. Postupem času ale výchovu dívek převzaly Školské sestry, o nichž bude napsáno podrobněji níže. Zdálo se tedy, že v obecné škole dívčí třídy zaniknou. Situace se obrátila až v roce 1919, kdy sestry byly okolnostmi nuceny jejich klášterní školu uzavřít, a tedy výchovu dívek převzala opět škola obecní, tentokrát již v podobě pětitřídní školy smíšené.⁷¹ Mimoto byla v roce 1908 otevřena škola měšťanská, pro kterou byla kvůli nedostatku prostoru postavena v roce 1932 nová přístavba.⁷² Největší ránou pro fryštácké školství byla druhá světová válka. Školství podléhalo tzv. Kuratoriu pro výchovu mládeže, jež mělo za úkol převýchovu českých dětí po vzoru nacistické ideologie.⁷³ V roce 1939 byly zabaveny učebnice dějepisu, za účelem jejich přepsání, v roce 1940 zakázána výuka občanské nauky a místo ní se vyučovalo více hodin německého jazyka. Dále pak v roce 1941 byly zrušeny knihovny a bylo zakázáno číst mnohé autory, především židovské, ruské, anglické a francouzské.⁷⁴ Vše vyvrcholilo v lednu roku 1945, celá školní budova byla zabavena pro potřeby Německé říše a žáci se svými učiteli se museli scházet nejdříve v dělnické jídelně, patřící pod dřevozpracující

---

⁷⁰ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 183-184.

⁷¹ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 129.

⁷² Tamtéž, s. 131-132.

⁷³ Tamtéž, s. 212.

⁷⁴ ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s. 115.

firmu pana Pekárka a později v místním hostinci.⁷⁵ Po skončení války byla obnovena činnost pětitřídní školy obecné a trojtřídní školy měšťanské spadající pod jednu společnou správu. V roce 1948 byl přijat zákon o jednotné škole vytvořený Zdeňkem Nejedlým, díky němuž vznikla Národní škola ve Fryštáku pro žáky od 6 do 11 let a Střední škola ve Fryštáku pro žáky od 11 do 15 let, z čehož vyplývá, že byla zavedena povinná devítiletá školní docházka.⁷⁶

Dosud jsem svou pozornost upínala pouze na obecnou a měšťanskou školu. Ve Fryštáku, ale působily v průběhu let i školy další. Zmínila jsem již klášterní dívčí školu Školských sester. Po zániku klášterní školy vznikl v roce 1927 ústav salesiánský, o němž bude psáno v následujících dvou kapitolách. Mimoto zde byla v roce 1892 založena Všeobecná živnostenská škola a v roce 1910 tzv. učňovská besídka, poskytující nedělní zábavu učňům, a ve školním roce 1944 – 1945 vznikla Lidová škola zemědělská.⁷⁷

2.6. Církev

První písemná zmínka o farnosti ve Fryštáku pochází z roku 1398. Tehdejší majitel hradu Lukova Zdeněk ze Šternberka založil nadaci pro kostel, aby zajistil spásu jeho nemocného syna, který však o rok později zemřel.⁷⁸ Původní budova kostela byla postavena v gotickém slohu a byla zasvěcena sv. Mikuláši, ale bohužel se nám do dnešní doby nedochovala. Nyní zde stojí barokní budova pocházející asi ze začátku 17. století.⁷⁹ V průběhu první poloviny 20. století dostal kostel v roce 1902 nový oltář, v roce 1931 varhany, které vyrobila firma Tuček – Kutná Hora a v roce 1922 zvon svatého Václava, který doplnil zvon pocházející z roku 1842, a následně v průběhu století k nim přibyly

---

⁷⁵ Tamtéž, s. 117.

⁷⁶ ZAPLETAL, Č.: *Město Fryšták 1945-1995*, Fryšták 1996, s. 119.

⁷⁷ JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 135.

⁷⁸ PALA, J.: *Fryšták. Kapitoly z dějin města a farnosti*, Fryšták 2016, s. 15.

⁷⁹ Tamtéž, s. 19.

ještě dva další zvony.⁸⁰ Velký význam pro život farnosti ve Fryštáku se hráli v první polovině 20. století nejdříve školské sestry III. řádu sv. Františka, které zde založily klášter a později v roce 1927 salesiáni, kteří klášter od sester odkoupili a založili zde první salesiánský ústav, tedy střední školu pro chlapce, jež připravovala budoucí salesiány.⁸¹ Vzniku a působení tohoto ústavu chci věnovat následující kapitoly.

---

⁸⁰ Tamtéž, s.21-25.

⁸¹ PALA, J.:*Fryšták. Kapitoly z dějin města a farnosti*, Fryšták 2016, s. 18.

3. Salesiáni v českých zemích

V souvislosti se šířením salesiánského díla po Evropě⁸², se dostalo dílo Dona Boska i do českých zemí. Velkou zásluhu na tom nese zejména Ignác Stuchlý a Štěpán Trochta. I když se příchod salesiánů do Čech datuje až rokem 1927, informace a styky se salesiánským dílem byly již dříve. Není jisté, kdo byl první z Čechů, který se o Donu Boskovi dozvěděl a začal o něm šířit informace, ale za prvního propagátora je považována dcera Františka Palackého, Marie, která spolu se svou dcerou Marií Červinkovou-Riegrovou začala seznamovat společnost v českých zemích o díle Dona Boska. První salesiánská kniha v Čechách vyšla v roce 1882 pod názvem *Dílo křesťanské lásky mezi mládeží opuštěnou*, druhé vydání knihy potom pod názvem *Apoštol opuštěné mládeže*.⁸³ Do Turína za Donem Boskem se vydali také dva čeští klerici. Byl to pater Václav Petr, který se skutečně s Donem Boskem setkal, a založil podobnou kongregaci, která však později nabyla odlišný charakter. Druhým byl pater Josef Kousal, kterému se však osobní setkání s Donem Boskem nepodařilo, neboť když dojel do Turína, Bosko nebyl zrovna přítomen. Také na Moravě se objevil zájem o salesiánské učení. Byl to zejména Angelus Lubojacký, převor olomouckého dominikánského kláštera. Zde také studoval Ignác Stuchlý, jenž je teprve považován za prvního českého salesiána.⁸⁴

3.1. Příchod salesiánů do českých zemí

Po skončení první světové války, díky níž došlo k rozpadu Rakousko-Uherska a vzniku Československa, se vytvořily podmínky pro vznik salesiánského ústavu také v českých zemích. Jak jsem zmínila v úvodu této kapitoly, dílo Dona Boska již bylo v českém prostředí známé, ale dosud nebyla příležitost jej rozšířit. Po válce však došlo k církevní roztržičnosti, kdy kromě katolické církve, znovu ožívaly i ostatní církve například

---

⁸² Vizte příloha č. 1.

⁸³ KRÍŽKOVÁ, M. R.: *Knihy, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 8.

⁸⁴ NĚMEC, V.: *Augustin Štancl*, Uherské Hradiště 2014, s. 115-116.

evangelická a také se začalo mnoho občanů republiky hlásit k ateismu. A právě salesiánské dílo mělo být jakýmsi prostředkem pro znovuoživení katolictví v Čechách a na Moravě.

První impulsy pochází z Čech od Prof. Dr. Vajse a duchovního rádce Sdružení katolické mládeže, Václava Chlumského, jenž se snažil získat pro salesiány nové studenty. Také nástupce Chlumského, Karel Klement, se podílel na budování salesiánského díla u nás.⁸⁵ Na Moravě se stal průkopníkem kněz Dr. Augustin Štancl, toho času působící na Státním reálném gymnáziu v Hranicích na Moravě, a potom Dr. Cyril Antonín Stojan, olomoucký arcibiskup, a jeho nástupce Dr. Leopold Prečan. Ti začali psát do Turína a hledat vhodné lidi, kteří by byli ochotni pomoci při založení salesiánské kongregace v českých zemích.⁸⁶

Salesiánský inspektor Tirone, pomyslel právě na Ignáce Stuchlého, jako na vhodného muže, jenž by mohl pomoci se založením českého salesiánského díla. U Ignáce ale nastal problém s vyřízením pasu, aby mohl vůbec odcestovat. V Itálii jeho pas nemohl být vystaven, protože nebyl italským občanem. I přesto, že pobýval v Jugoslávii, tak ani zde nebyl občanem a tím pádem zde také na pas neměl nárok. Jeho rodná ves Boleslav načas připadla Československé republice, ale za nedlouho byla přiřazena k Německu, a i zde byla situace komplikovaná a vypadalo to, že tedy Ignác nepatří do žádného státu. Nakonec v Německu získal alespoň potvrzení pro odjezd z Jugoslávie do Itálie.⁸⁷

Mezitím se podařilo pár Čechům, Hlaváči, Vlasákovi a Břežnému, dostat do Perozy Argentiny, ležící v severovýchodní Itálii v oblasti Piemont, kde své dílo započali již v roce 1921 Slováci, kteří vytvořili svůj první ústav již v roce 1924 ve slovenském Šaštíně. Další kroky následovaly do Foglizza, ležící v Itálii, ve kterém Slováci vytvořili

---

⁸⁵ NĚMEC, V.: *Augustin Štancl*, Uherské Hradiště 2014, s. 116-117.

⁸⁶ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s.77-78.

⁸⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 39.

v roce 1923 jakousi přípravku pro vstup do noviciátu, a zde se také samotný noviciát vykonával. Spolu se Slováký se sem dostali další Češi, Josef Lepařík, Václav Vrtaník a Štěpán Trochta.⁸⁸ Poté, co se Slovákům podařilo vytvořit svůj vlastní ústav, požádal Štěpán Trochta, aby se ústav v Peroze uvolnil pro Čechy a mohl se stát počátkem českého salesiánského díla. Dále bylo potřeba zajistit v Československu salesiánskou propagandu, o kterou se zasloužil zejména Karel Klement a Dr. Augustin Štancl snažící se získat další chlapce, jež by šli studovat do Perozy. Podařilo se jim sesbírat bezmála třicet hochů, kteří byli ochotni hned odjet. Problém ale nastal s nedostatkem českých učitelů. V Peroze byl pouze František Hlaváč, ostatní byli italské národnosti a česky neuměli, a proto byl vyzván Ignác Stuchlý, aby celou situaci zachránil.

Ignác je samozřejmě, jako ve všech případech, vyslyšel a vydal se do Perozy, kam dorazil 25. ledna 1925. Zároveň se podařilo získat třetího českého spolupracovníka, Václava Šebka, pobývajícího na filozofickém studentátu⁸⁹ v Krakově. Po jejich příchodu bylo potřeba si rozdělit funkce a zřídit vedení komunity tak, aby jejich práce dostala řád.⁹⁰

Prvním problémem, který musel Stuchlý vyřešit, byla finanční otázka. Tou se zabýval spolu s Karlem Klementem a Dr. Štanclem, se kterými si korespondoval. Peníze bylo třeba získat z vlasti, protože turínští představitelé museli vydržovat i další ústavy, a nebylo možné, aby pokryli všechny náklady. Dr. Štancl se domníval, že je rozumné získat finanční prostředky od rodičů chlapců, naopak Karel Klement spíše důvěřoval boží prozřetelnosti.⁹¹

Postupně přibývali další chlapci, kteří měli o studium zájem, a tak se česká salesiánská komunita postupně rozrůstala. Někteří chlapci však salesiány za krátkou dobu opustili,

---

⁸⁸ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 78-79.

⁸⁹ společenství studentů

⁹⁰ NĚMEC, V.: *Augustin Štancl*, Uherské Hradiště 2014, s. 119-120.

⁹¹ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 45.

a ze všeho nejsmutnější byla zpráva o úmrtí jednoho chlapce na zápal plic. Navzdory tomu, že po celou dobu budování českého salesiánského díla trápila Dona Stuchlého především finanční tíseň a také odchod některých chlapců, čímž za ně bylo promarněno mnoho finančních prostředků, se práce v Peroze dařila a bylo tak třeba přemýšlet o masivnější propagaci díla v českých zemích. Jak bylo řečeno, o propagaci se hned na počátku postarali zejména Karel Klement v Čechách a Dr. Antonín Štancl na Moravě. Prostřednictvím článků a přednášek seznamovali českou společnost se salesiánským dílem. Psali především do různých katolických a pedagogických časopisů jako byly „*Rodina a škola*“, „*Dorost*“ či „*Jitro*“. Od roku 1925 se začalo přemýšlet o vzniku českého salesiánského věstníku, ale nebyly pro něj zatím vhodné podmínky.⁹²

Od roku 1926 se začalo intenzivně uvažovat o zakotvení salesiánů v Českých zemích. Bylo tedy zapotřebí najít vhodné místo pro tuto realizaci. Nabídky přicházely z Prahy, z Českých Budějovic, z Ostravy, z Černotína, Přerova a také z Fryštáku.⁹³ O nejvhodnějším místě měl rozhodnout polský inspektor Tirone.⁹⁴ Navštívil tedy různá místa v republice, aby mohl určit, které bude nejvhodnější jako základ českého salesiánského díla. Jako první navštívil České Budějovice, kde jim zdejší biskup Šimon Bárta nabízel kostel. Dále pokračoval v Přerově, zde totiž salesiáni obdrželi od zesnulého biskupa Zavřela jednoposchodový dům. Při cestě do slovenského Šaštína měl navštívit také Fryšták, ale nakonec nechal poslat pouze zprávu, že zatím nemovitost koupit nelze. O žádné nabídce neřekl tedy zatím nic určitého. Dr. Štanclovi se nejvíce líbil právě Fryšták, neboť ostatní místa nenabízela žádnou budovu a musela by se tam tedy nejprve postavit. Don Tirone však měl vůči Fryštáku jisté výhrady, jelikož zde nebyla železniční

---

⁹² MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 46-49.

⁹³ KŘÍŽKOVÁ, M. R.: *Knihy, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 21.

⁹⁴ Polsko, Československo, Maďarsko a Jugoslávie se spojily v jednu inspektorii pod jeho vedením

trať. Navíc se jednalo o malé město, což nebylo pro salesiány zrovna typické, protože se většinou usazovali v městech větších.⁹⁵

Situace se stále komplikovala, objevovala se další města, ve kterých měli salesiáni možnost zakotvit, žádné však stále nebylo vybráno. Turínští představitelé se tedy rozhodli, že bude nejlepší, když pošlou do Československa samotného Ignáce Stuchlého, který jim pak sdělí svůj názor. Dne 21. července 1926 dorazil do Hranic na Moravě za Štanclem, odtud pokračoval do Fryštáku, dále do Vysoké, Chropyně, Valašského Meziříčí, Hukvald, Černotína, Přerova, Troubek, Olomouce, Šternberka, odtud pak pokračoval do Pardubic, Prahy, Českých Budějovic a Pelhřimova a navštívil také Brno, Vrbno, Budišov a Opavu.⁹⁶ Prošel tak mnoho míst po celé republice, ale hlavním záměrem byl pro něj Fryšták. Tam prodávaly svůj klášter sestry Neposkvrněného početí Panny Marie. Stuchlý poslal do Turína dopis, kde vyjádřil svůj názor, že se domnívá, že by Fryšták mohl být pro začátek vhodný. Don Tirone nadále nesouhlasil, ale zmínil své požadavky. Opustil od svého nároku na železniční trať, chtěl ale, aby ve Fryštáku bylo při ústavu zřízeno také hřiště, jež bylo nezbytné pro výchovu. Další jednání probíhala mezi Štanclem a Donem Tironem. Výsledkem jednání bylo v podstatě přijetí návrhu, aby se Fryšták stal prvním salesiánským ústavem.

3.2. Sestry Neposkvrněného početí Panny Marie

Než budu pokračovat v dalším líčení o příchodu salesiánů do Fryštáku, myslím si, že je pro objasnění celé záležitosti namístě, abych napsala několik vět o původních majitelích domu, o kterých se salesiáni ucházeli. Původně sloužil dům jako klášter, jež byl v držení Školských sester Neposkvrněného početí Panny Marie III. řádu sv. Františka z Asissi z Moravské Třebové, které sem přišly v roce 1898 a ujaly se budovy bývalé obecní školy

---

⁹⁵ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 49-53.

⁹⁶ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 55.

nacházející se v sousedství fary. Fryšták se stal jejich šestým místem, kde začaly rozvíjet pedagogickou a pastorační činnost.⁹⁷ Zřídily zde mateřskou školu a od roku 1903 se jim podařilo otevřít také soukromou obecní a měšťanskou dívčí školu. Nechaly pro ni postavit novou budovu. Od počátku se ale musely potýkat s různými spory, zejména s místní školní radou, která se domnívala, že zřízení jejich soukromé školy má neblahý vliv na zdejší veřejnou obecnou školu. Největší problém však nastal v otázce finanční. Sestry dostávaly až do roku 1907 finanční prostředky od obecního výboru ve Fryštáku, poté ale nastaly problémy s dostatkem peněz, v důsledku napětí panujícího na místní radnici. Obecní výbor omezil financování jejich školy a situace se nelepšila ani v následujících letech. Problém byl nakonec vyřešen v roce 1919 tak, že bylo radou oznámeno zrušení jejich soukromé školy.⁹⁸

Situace se ale neutěšila a spory mezi sestrami a místní školní radou i nadále trvaly. Po zrušení soukromé školy, zde sestry zřídily ústav pro slabomyslné děti, pro něž měly vyhrazené prostory z jejich bývalé školy. Tyto prostory, ale sloužily také pro potřebu veřejné školy. A tak se spory nadále vlekly další léta, a protože se zdálo, že není žádná cesta, jak je vyřešit, začalo se od roku 1925 uvažovat o prodeji kláštera a odchodu sester z Fryštáku. Bylo třeba napřed najít vhodného kupce. Sestry náležely k římskokatolické církvi a tak měly podmínku, aby objekt nebyl novým majitelem zneužit proti církvi. Prvním zájemcem byla lidová strana, ta ale neměla dostatek financí. Dále se pokusila o budovu jednat také již zmíněná místní školní rada. Ta chtěla budovu použít pro veřejnou školu.⁹⁹ Od roku 1926 se o nemovitost začali zajímat také salesiáni Dona Boska, jak bylo zmíněno v předchozí kapitole.

---

⁹⁷ NĚMEC, V.: *Školské sestry III. řádu sv. Františka ve Fryštáku 1898–1927*, Uherské Hradiště 2011, s. 25-28.

⁹⁸ NĚMEC, V.: *Školské sestry III. řádu sv. Františka ve Fryštáku 1898–1927*, Uherské Hradiště 2011, s. 84-86.

⁹⁹TAMTÉŽ, 110-119.

Jednání se salesiány nebylo také vůbec jednoduché, objevil se opět finanční problém. Dr. Augustin Štancl totiž nebyl schopen sestřím poskytnout jimi stanovenou částku, a protože je nechtěl o ni ošidit, raději chtěl jednání o prodeji přerušit. Sestry se v té chvíli nacházely již v tísnivé finanční situaci a kromě salesiánů tu nebyl nikdo, komu by mohly objekt prodat. Proto bylo v roce 1927 rozhodnuto, že jej prodají za takovou cenu, jakou budou salesiáni moci nabídnout. Štancl tak obnovil jednání se sestrami a byla podepsána smlouva o konečném prodeji nemovitosti salesiánům za poplatek 300 000 Kč.¹⁰⁰ Na dalších přímluvách za usazení salesiánů v českých zemích měl podíl také Dr. Hynek Dostál, mluvčí amerických katolíků a také salesiánský spolupracovník. Již v Peroze je několikrát finančně podpořil a nyní se zasloužil také o přímluvu u významných duchovních. Dr. Augustin Štancl si byl toho vědom a po deseti letech napsal v již tehdy vzniklém Salesiánském věstníku: *„Kdyby nebyl do spletitých záležitostí zasáhl nynější československý konsul v St. Louis v Americe, Dr. Hynek Dostál, české salesiánské dílo by se bylo 28. září 1927 do Fryštáku nenastěhovalo.“*¹⁰¹

3.3. Příjezd Ignáce Stuchlého zpět do vlasti

Ve chvíli, kdy bylo jasné, že se salesiáni nastěhují do Fryštáku, byl Don Stuchlý požádán, aby se přestěhoval z Perozy zpět do své rodné vlasti. Dne 15. srpna 1927 přijel do Československa, navštívil poutní místo Velehrad a odtud zamířil přímo do Fryštáku. Když přijel, objekt byl již zcela prázdný a očekávaly ho pouze poslední sestry, aby mu mohly dům předat. Ihned na druhý den se seznámil s tamějším farářem Kubínem a navazoval také kontakty s místními obyvateli. Vydobyl si u nich za velmi krátkou dobu

---

¹⁰⁰ JADRNIČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947, s. 136.

¹⁰¹ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 68.

pověst sympatického, veselého a skromného člověka. Nevěděli však, jak se jmenuje, tak mu začali říkat, dle jeho již bílých vlasů, „staříček“.¹⁰²

Zatímco Don Stuchlý zařizoval ústav pro příjezd salesiánů na nový školní rok do Fryštáku, bylo potřeba ještě roztrdit chlapce do dvou skupin. Jedni v Peroze zůstali a ti druzí jeli do Fryštáku. Bylo rozhodnuto, že tam zůstanou ti, jež mají pouze jeden rok do noviciátu a ostatní pojedou do Fryštáku. Odjet tedy mělo celkem 17 hochů a 3 salesiáni. Se zbývajícím chlapci v Peroze zůstal Josef Lepařík, jeden z asistentů tamějšího ústavu. Jejich příjezd byl naplánován na svátek svatého Václava, tedy dne 28. září 1927.¹⁰³ Ihned po příchodu salesiánů, jež proběhl v poklidu bez významnějšího slavnostního rázu, bylo třeba začít řešit finanční otázku ústavu. Dr. Augustin Štancl již svého cíle dosáhl, když se po letech práce konečně podařilo získat budovu pro první české salesiány, a proto nyní tuto starost přebírá Ignác Stuchlý. Bylo třeba také zorganizovat ústav, aby mohla začít výuka. Protože bylo jasné, že Stuchlý bude muset, kvůli vyřešení finanční otázky, často z ústavu cestovat pryč, nezdálo se jako vhodné ho jmenovat ředitelem, nemohl by se totiž starat o výchovu hochů, jak tomu bylo u salesiánů zvykem. Dostal tedy funkci úředního prefekta a bylo třeba vyhledat ředitele ústavu. Tím byl vybrán italskými představenými Josef Kodžola. Dále byly funkce rozděleny následovně: asistenty se stali Štěpán Trochta s Václavem Vrtaníkem a spolu s Donem Šiškou, jenž se stal zpovědníkem, přijeli z Perozy. Dále personál obohatili pan Pátek, pan Hlaváč a Don Špan, který byl poslán z Jugoslávie.¹⁰⁴

---

¹⁰²TAMTĚŽ, s. 69.

¹⁰³KŘÍŽKOVÁ, M. R.: *Knihy, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 23-25.

¹⁰⁴DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 232-235.

4. Salesiánský ústav ve Fryštáku v první polovině 20. století

V předchozí kapitole jsem se věnovala problematice příchodu salesiánů do českých zemí a zakončila jsem ji jejich nastěhováním se do prvního vzniklého ústavu ve Fryštáku. V této kapitole budu popisovat jejich první kroky, které v tomto ústavu podnikli, dále události a osoby, se kterými se v průběhu dalších let dostali do kontaktu a v neposlední řadě všedním životem ústavu, jejich každodenním programem a významnými událostmi, které je v průběhu každého roku doprovázely.

4.1. První rok ve Fryštáku

Nový ředitel Don Kodžola dojel do Fryštáku 13. listopadu 1927 a jeho hlavním úkolem bylo dohlížet na dodržování správnosti salesiánské výchovy. Musel také zajistit komunikaci s církevními představenými, a proto spolu s Donem Stuchlým 28. listopadu navštívili arcibiskupa v Olomouci. Dále se Stuchlému podařilo navázání a udržení dobrých vztahů s vedlejší farou zastoupenou farářem Kubínem. Každou neděli navštěvovali mši svatou ve farním kostele a 6. prosince, na svátek svatého Mikuláše, jemuž je kostel zasvěcen, se zúčastnili také slavnosti. Téhož dne hráli také divadlo „*Bázlivci a odvážlivci*“ a nakonec Don Stuchlý a Don Kodžola povečeřeli s farářem a Donem Štanclem, jenž za nimi také přijel. Pro Štancla to byl významný den ještě z dalšího důvodu a to proto, že obdržel od arcibiskupa, za svou záslužnou činnost pro salesiány, titul „*monsignore*“¹⁰⁵ Slavnost pokračovala i na druhý den.¹⁰⁶

Dalším významným dnem byl 8. prosinec, svátek Neposkvrněné Panny Marie, Ten se u salesiánů slaví také jako den zahájení jejich díla. Na druhý den jeli Don Stuchlý a ředitel Kodžola do Přerova, neboť zde měl zastávku kardinál Hlond na své cestě do Říma. Měli

---

¹⁰⁵ Církevní titul, který se užívá pro vyjádření pocty

¹⁰⁶ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 238.

možnost s ním jet vlakem směrem do Břeclavi, a při této příležitosti si s ním osobně pohovořit. Stuchlý vyjádřil prosbu, zda by se nemohl účastnit slavnostního otevření ústavu, ale protože ještě slavnost nebyla naplánována, nemohl kardinál oficiálně nic slíbit, ale vyjádřil alespoň svůj zájem se této budoucí slávy účastnit. Další prosincovou událostí byly první Vánoce, které mohly být o něco štědrější, než tomu bylo v Itálii.¹⁰⁷

V novém roce 1928 bylo třeba vyřešit státní souhlas s usazením salesiánů v českých zemích. Ten totiž zatím nezískali. Další události byly ve znamení blízkého blahořečení Dona Boska, o němž se konala 24. ledna konference v Římě, která měla za úkol posoudit zázraky potřebné k beatifikaci¹⁰⁸. Neopomenul se rovněž také svátek patrona ústavu svatého Františka spadající na 29. ledna. V únoru se pak konaly první pololetní zkoušky. Po nich pak Stuchlý začal s organizací slavnostního otevření ústavu. Po domluvě s arcibiskupem stanovili slavnost na 3. červen, tedy svátek Nejsvětější trojice a také svátek Panny Marie Pomocnice křesťanů.¹⁰⁹ Mezitím se však konaly ještě Velikonoce a při té příležitosti se konala celodenní vycházka do nedaleké obce Kašavy. Slavnostnímu otevření předcházela pouť na Svatý Hostýn konaná 24. května. Slavnost se pak uskutečnila 3. června a účastnilo se jí mnoho významných místních osob, jako hrabě Sailern ze Štípy, okresní hejtman z Holešova, děkan Šamánek a nechyběl ani samotný arcibiskup Prečan.¹¹⁰ Byla to příležitost, která měla pomoci propagovat salesiánské dílo.

Poté ale již bylo třeba, aby se situace uklidnila a celý ústav se mohl připravit na konec vyučování a následně na závěrečné zkoušky, které začaly 4. července. Ve zkouškách neuspělo z padesáti celkem sedm chlapců a šest jich muselo dělat reparát. Poté se vydali

---

¹⁰⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 73.

¹⁰⁸ Tzn. blahořečení

¹⁰⁹ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 12-14.

¹¹⁰ KRŽÍKOVÁ, M. R.: *Knihy, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 28.

na prázdniny k rodičům domů, aby se zase v září mohli znova vrátit do školy.¹¹¹ Tak skončil první školní rok, jež strávili chlapci v novém ústavu ve Fryštáku.

4.2. Ignác Stuchlý ředitelem ústavu

Nový školní rok začal 1. září 1928 a i přesto, že někteří chlapci již nedorazili, někteří noví zase přibyli, a tak jejich počet narostl přes osmdesát a ústav již byl tedy zcela zaplněn. Další změnou, byla dohoda s českou vládou a Vatikánem tzv. „*modus vivendi*“,¹¹² podle níž ředitelem ústavu nesmí být cizinec, a tak se musel najít jiný ředitel za Dona Kodžola, neboť byl italské národnosti. První návrh byl pro Ignáce Stuchlého. Ten se však této funkci bránil a nechtěl ji převzít, ale protože se nenašel žádný další vhodný kandidát, nezbylo mu nic jiného než funkci přijmout.¹¹³

V říjnu čekala ústav velká událost. Očekávali totiž návštěvu kardinála Hlonda, jenž před časem slíbil, že do Fryštáku zavítá. Taková událost se nemohla obejít bez patřičných příprav, Proto se s nimi začalo již pár dní před očekávaným příjezdem pana kardinála, který byl stanoven na 23. října. Poté se již ústav vrátil do zažitých kolejí a pracovalo se dle rozvrhu. Toho roku se museli potýkat s velkou zimou. Podle statistik byla jedna z nejkrutějších za celé dvacáté století. V ústavu se topilo pouze v některých místech, zejména v učebnách, zatímco na chodbách byla zima. Po novém roce pak nastaly přípravy pro oslavu beatifikace Dona Boska, jež měla proběhnout v Římě ve dnech 2. – 6. června 1929 a v Turíně od 9. – 12. června 1929. Jako delegát, byl zvolen Ignác Stuchlý s Donem Španem. Beatifikace Dona Boska se dotkla také života v ústavu ve Fryštáku.

---

¹¹¹ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 79.

¹¹² Dohoda mezi svatým stolcem a československou republikou

¹¹³ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 42.

Zahrála kapela vytvořená asistentem Mrtvým, četl se životopis Dona Boska a konala se mše svatá.¹¹⁴

Jakmile oslavy skončily, bylo třeba, aby se chlapci začali soustředit na blížící se zkoušky. Téhož roku proběhly Kroměříži, a pro další fungování ústavu bylo důležité, aby dopadly dobře. První dva chlapci jeli na zkoušky již v červnu a oba dopadli úspěšně. Ostatní je skládali později, ale zvládli je také dobře, nikdo z nich nepropadl a všichni tak byli přijati jako externisté kroměřížského gymnázia. Druhý školní rok ve Fryštáku ale neměl pouze pozitivní výsledky. Ignác Stuchlý musel stále řešit problém s oficiálním schválením salesiánů v českých zemích a musel tak čelit řadě námitek o jejich příchodu bez předchozího státního souhlasu a souhlas mu úřady nechtěly dát ani teď.¹¹⁵

Po prázdninách nastal již třetí školní rok ve Fryštáku, jež byl výjimečný miléniem od úmrtí svatého Václava, spadajícím ke dni 28. září 1929. Této události se salesiáni ale nezúčastnili, byli v republice příliš krátce na to, aby se mohli podílet na konání takových akcí.¹¹⁶ Na podzim byl ústav poctěn návštěvami. Dne 11. října je navštívil Dr. Hynek Dostál, pobývajícím v Americe a 2. listopadu pak nový vizitátor pro Československo Dr. František Walland. Další novinkou v tomto roce byl návrh, aby se salesiáni rozšířili také do Brna, kde jim by nabídnut kostel svatých Cyrila a Metoděje v Židenicích. Měl být teprve postaven a Ignác měl navštívit a posoudit toto místo. Také v dalším roce dostali nabídky, například z oblasti Domažlic, z Dačic, z Kostelního Vydří, ze Sedlčan, z Hradce Králové a dokonce i z Prahy, konkrétně z Břevnova.¹¹⁷

---

¹¹⁴DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 74-75.

¹¹⁵ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 90-91.

¹¹⁶DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 84-90.

¹¹⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 93-94.

V novém roce 1930 pak přišla další velká událost a to vydávání salesiánského věstníku s názvem *Blahoslovený Jan Bosko* jehož redaktorem se stal Ignác Stuchlý.¹¹⁸ Jak jsem již zmínila, o jeho vydávání se snažili již v úplných začátcích českého salesiánského díla, ale teprve nyní se podařilo celou věc uskutečnit. Je tedy zřejmé, že i přes problémy, jež měli s oficiálním schválením a tedy nejistotou, která díky tomu panovala, se salesiánské dílo postupně v zemi rozšiřovalo. Také ústav ve Fryštáku se rozšiřoval. Bylo rozhodnuto, že další školní rok bude zahájena také pátá třída. Bylo to především kvůli tomu, že čeští salesiáni, na rozdíl od slovenských, chodili do noviciátu po čtvrté třídě a inspektor Walland chtěl tyto rozdíly smazat. V budoucnu totiž měly oba národy tvořit jednu inspektorii.¹¹⁹ Také počet chlapců se nadále rozšiřoval, bylo jich již celkem 110, a tak bylo potřeba vybudovat novou přístavbu. Měla být dokončena začátkem následujícího školního roku a její stavbou byl pověřen architekt Emil Sláma z Bystřice pod Hostýnem.¹²⁰

Na Vánoce roku 1930 přijel do ústavu inspektor Don Walland a zůstal zde téměř celý měsíc. Na jaře nového roku přišla salesiánům další nabídka na rozšíření jejich díla, tentokrát z Olomouce, konkrétně od školního spolku Matice Cyrilometodějské. Přijetí jejich nabídky v té době zatím nepřicházelo v úvahu. Po úspěšném absolvování zkoušek na konci školního roku se chlapci odebrali na prázdniny domů a v ústavu se tak mohlo začít se stavbou již zmiňované přístavby, aby pátý školní rok začal v novém. V tomto roce někteří chlapci odešli do noviciátu do Svatého Benediktu. Byl to už druhý dům slovenských salesiánů, a spolu s nimi jel i Don Špan. Bylo tedy třeba provést personální

---

¹¹⁸ KŘÍŽKOVÁ, M. R.: *Knihy, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 32.

¹¹⁹ Dozorčí úřad

¹²⁰ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 96.

změny, protože kromě něho odešli také někteří asistenti do Lublaně, kde začali studovat teologii.¹²¹

Dále se musela vyřešit otázka, co bude s novici, kteří nyní odešli studovat a za rok noviciát ukončí. Muselo se zařídit, kam je umístit. Bylo třeba vytvořit filozofický studentát, kam by mohli studenti po noviciátu jít studovat. Protože na Slovensku byl noviciát, bylo vhodné, aby studentát vznikl v Čechách. Muselo se najít místo, kde by mohl být zřízen. Začalo se uvažovat o Ostravě či o Přerově, jako vhodných místech pro stavbu nového ústavu, ale bylo jasné, že nebude možné vybudovat ústav do nového školního roku a tedy jako provizorium bylo rozhodnuto, že filozofický studentát se musí vejít do Fryštáku. Ve školním roce 1932-1933 se fryštský ústav ocitl opět v plně obsazené kapacitě, kdy stoupl počet chlapců téměř na 200 a také personál musel být obohacen o nové členy, z nichž nejvýznamnější byli Josef Lepařík a Štěpán Trochta.¹²²

O vytvoření domu v Ostravě se ale jednat nepřestalo a stále tedy byla naděje, že by zde mohl být postaven nový ústav. Tato jednání pokračovala především na jaře 1933 a účastnili se jich inspektor Don Walland spolu s Ignácem Stuchlým. Jednání skončilo rozhodnutím komise ze dne 31. srpna, kdy bylo schváleno postavení nového ústavu v Ostravě. Současně vznikl také Spolek salesiánských spolupracovníků, který měl sídlo v Olomouci a stal se později majitelem všech domů, jež salesiáni v budoucnu v republice postavili.¹²³

4.3. Život v ústavu do roku 1939

Významný rok pro zdejší ústav, ale také pro všechny salesiány byl rok 1934, byl totiž konečně svatořečen Don Bosko. Stalo se tak na Velikonoce, které téhož roku náležely

---

¹²¹DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 134-135.

¹²² MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 101.

¹²³DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 205-208

na 1. dubna. Jako při blahořečení, tak také při svatořečení, se konaly oslavy v Římě i v Turíně. Do Říma se vydal Ignác Stuchlý tentokrát s panem Hlaváčem a celou českou výpravou. Do Turína, kde se konaly oslavy o týden později, jel Don Stuchlý už sám. Také v českých zemích se uskutečnily slavnosti na různých místech, například v Praze, v Brně a samozřejmě také ve Fryštáku. Tady probíhala dne 29. dubna a účastnilo se jí mnoho poutníků i ze vzdálených míst republiky.¹²⁴ Pro české salesiány byl tento rok důležitý také další událostí, a tou bylo svěcení základního kamene nového ústavu v Ostravě, které proběhlo 17. června, a 11. listopadu téhož roku se mohli do ústavu již nastěhovat. Ředitelem ústavu se stal Ignác Stuchlý a spolu s ním odjeli z Fryštáku také někteří chlapci. Novým ředitelem ve Fryštáku se stal Josef Lepařík, již zmíněný asistent z Perozy. Dne 25. června odjeli někteří chlapci, hudebníci, do Prahy, aby se zúčastnili katolického sjezdu, kterého se účastnil i samotný pan kardinál Verdin a arcibiskup Kašpar.¹²⁵ Ani o letních prázdninách se život v ústavu nezastavil. Hned 7. července přijeli na návštěvu nově vysvěcení kněží Antonín Dvořák, Josef Hruška a Václav Vrtaník a 14. července zde započala duchovní cvičení organizovaná pro české salesiány. Na konci listopadu navštívil Fryšták člen hlavní rady salesiánů Don Kandela v rámci jeho vizitace po českých a slovenských salesiánských ústavech. V prosinci 1934 pak přišla ještě další novinka, tentokrát z Prahy, kde se podařilo získat povolení pro vznik dalšího ústavu v Praze - Kobylisích.¹²⁶

Nový rok 1935 přinesl také řadu změn a posunoval salesiánské dílo v Čechách stále dopředu. Nejvýznamnější bylo vytvoření samostatné československé inspektorie. Jak jsem psala výše, spadalo Česko spolu s Polskem a Maďarskem do jedné inspektorie a tu měl toho času na starosti Don Walland. Ten se však cítil po patnácti letech v úřadu unaven,

---

¹²⁴DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 2. díl, Olomouc 1989, s. 239-248.

¹²⁵ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Kronika Salesiánského ústavu*, 2. díl, s. 1.

¹²⁶ Tamtéž, s. 1.

a tak navrhl, aby si Československo vytvořilo svou vlastní inspektorii. Do jejího čela byl zvolen Ignác Stuchlý. Bylo tedy třeba provést znovu personální změny. Místo něj se stal v ostravském ústavu ředitelem Josef Lepařík a do Fryštáku byl dosazen Václav Mrtvý a byl jím až do roku 1944.¹²⁷

V nové funkci inspektora vykonal Ignác Stuchlý vizitaci ve Fryštáku. Václav Mrtvý měl teprve rok po svěcení, když byl zvolen ředitelem, a proto ho Ignác nabádal k větší opatrnosti a vytvoření si autority. Ústav ve Fryštáku žil dále poklidným životem, konaly se každoroční akce, jako například pouť do Štípy, mše na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie či svátek Dona Boska. V červnu přijel do Fryštáku na vizitaci biskup Stavěl a salesiánská kapela mu připravila pěkné přivítání. V novém školním roce 1936-1937 byl stále ředitelem Václav Mrtvý a v kronice je pro tento rok zapsán také rozvrh. Budiček byl každé ráno o půl šesté, poté následovala v šest hodin mše svatá, po níž následovala o půl sedmé snídaně. Vyučování začalo o půl deváté. Chlapci měli každý den kromě pátku čtyři vyučovací hodiny po 45 minutách, mezi nimiž měli přestávky. První trvala 5 minut a druhá a třetí 10 minut. V pátek byly pouze tři vyučovací hodiny a jedna hodina určená samostudiu.¹²⁸ Jako každoročně se konaly oslavy na významné sváteční dny, 28. září svátek svatého Václava, 28. října den výročí vzniku ČSR, 6. prosinec svátek svatého Mikuláše, 8. prosince svátek Neposkvrněného početí Panny Marie a samozřejmě svátky vánoční. Leden byl ve znamení svátku Dona Boska, jež spadal na 31. ledna, a závěru pololetí školního roku a následnou klasifikací. Další každoroční událostí byl masopust a především Velikonoce, kdy se kromě mší organizovaly také různé vycházky. Měsíc

---

¹²⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 113.

¹²⁸ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Kronika Salesiánského ústavu*, 2. díl, s. 5.

květen byl ve znamení svátku Panny Marie Pomocnice a po něm následovaly závěrečné ústní zkoušky konané v Kroměříži.¹²⁹

Rok 1937 byl pro fryštácký ústav, ale i pro všechny české salesiány specifický především tím, že uplynulo již 10 let od jejich příchodu do českých zemí. Téhož roku byla rozšířena knihovna a byl vytvořen vzdělávací kroužek Dona Boska.¹³⁰ Ústav byl rovněž poctěn návštěvou brněnských salesiánských spolupracovníků a v červenci jej navštívili ostravští poutníci. Oslavy výročí se konaly 28. září, tedy ve stejný den jako před deseti lety, kdy salesiáni přijeli z Perozy do Fryštáku. Žádné velkolepé akce se však neodehrály, protože deset let nebylo mnoho, aby si to zasloužilo větší pozornost.¹³¹

Rok 1938 byl ovlivněn politickou situací. Agrese ze strany Německa se stále stupňovala, v březnu byl proveden anšlus Rakouska a v květnu téhož roku se vyhrotila situace také v Československu. Byla totiž vyhlášena částečná mobilizace armády. Poté však nastalo ticho před bouří. V září Hitler, jakožto německý kancléř, požadoval pohraniční území Československa ve prospěch Německa. Vše skončilo Mnichovskou dohodou, na jejímž základě byly pohraniční oblasti Hitlerovi vydány. Po odebrání území nastalo období tzv. druhé republiky. Salesiánské ústavy zůstaly naštěstí všechny na území republiky, a tedy žádný z nich nebyl vydán Německu. Další rána přišla následující rok v březnu, kdy 14. března vyhlásilo Slovensko za podpory Německa autonomii, 15. března přepadli Němci zbývající část Československa a následující den zde vyhlásili Protektorát Čechy a Morava. V kronice Salesiánského ústavu ve Fryštáku máme v souvislosti s touto událostí pouze jednu zprávu: „18. března přijelo do Fryštáku asi 20 aut německých

---

¹²⁹ Tamtéž, s.6.

¹³⁰ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Kronika Salesiánského ústavu*, 2. díl, s. 11.

¹³¹ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 72.

vojáků. Mezi nimi bylo několik katolíků. Dva jsou řeholníci.“¹³² Více se o události kronika nezmiňuje.

Pro salesiány se situace zatím nijak zvlášť neměnila. I nadále se snažili pracovat na svém díle. Díky odtržení Slovenska sice cesty inspektora Stuchlého na Slovensko ustaly, ale i nadále oficiálně zastával tento úřad. Byl pouze ustanoven zástupce Stuchlého na Slovensku, jímž se stal Don Bokor.¹³³

4.4. Ústav za druhé světové války a situace po válce

Nový školní rok 1939-1940 pak začal tragickou událostí, začátkem druhé světové války. Čeští salesiáni i přesto pokračovali ve své činnosti. Téhož roku, 14. prosince, oslavil Ignác Stuchlý sedmdesáté narozeniny. Na jeho počest se konaly slavnostní bohoslužby a konal se kongres všech náboženských družin ústavů a oratoří. O jeho narozeninách rovněž psaly katolické časopisy a obdržel mnoho dopisů a telegramů s blahopřáním.¹³⁴ Slovenští salesiáni, kvůli vyhlášení samostatnosti jejich státu, vyhlásili samostatnou inspektorii, která byla oficiálně schválena v Turíně v roce 1940, a do jejího čela byl zvolen Don Bokor.^{135,136}

I přesto, že se Stuchlý snažil, aby se i v době války jejich dílo nadále rozrůstalo, nebylo to jednoduché, zvlášť ve chvíli, kdy Němci zabrali ostravský ústav, ve kterém chtěli zřídit nemocnici. Ústav se tedy musel přestěhovat do Fryštáku.¹³⁷ Vrátili se zpět do doby, kdy ústav v Ostravě ještě nebyl postaven a fungoval pouze jeden ústav ve Fryštáku. Další rána pro salesiány nastala po spáchání atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha 27. května 1942, po kterém vypukla vlna teroru ze strany nacistického Německa,

---

¹³² DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Kronika Salesiánského ústavu*, 2. díl, s. 27.

¹³³ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 151-152.

¹³⁴ Tamtéž, s. 155-161.

¹³⁵ Slovenský salesián, který byl asistentem českých salesiánů v Peroze

¹³⁶ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 121-122.

¹³⁷ Tamtéž, s.123-124.

označovaný též jako heydrichiáda. Mezi zatčenými byl i čelní představitel salesiánů Štěpán Trochta, který byl poslán do koncentračního tábora v Terezíně, později deportován do Mauthausenu a nakonec do Dachau.¹³⁸ Naštěstí se mu podařilo, díky pomoci přátel, kteří mu posílali balíky s jídlem, válku v koncentračních táborech přežít a mohl se po válce vrátit zpět ke své činnosti.

Do nového školního roku 1942-1943 nastoupili však jen někteří chlapci, ostatním museli odjet na práci do Říše, která potřebovala po prohrané bitvě u Stalingradu nutně dostatek nových pracovních sil.¹³⁹ Situace se ale i nadále nevyvíjela příznivě a těsně před začátkem nového školního roku 1943-1944 byla doručena do fryštáckého ústavu zpráva, že ústav je zabaven pro účely Německé říše, konkrétně pro mládež z vybombardovaných měst v Německu. Byla jim stanovena lhůta 14 dnů, ve které musí bezpodmínečně ústav opustit. Naštěstí jim v těžké chvíli pomohl farář Kubín, jenž jim nabídl prostory fary, ve kterých se mohlo část bohoslovců ubytovat.¹⁴⁰ Kromě nabídky pana faráře Kubína přišla také zpráva od pana starosty Pavlase z Hodoňovic u Místku, který jim nabídl na jeho území postavit dům.¹⁴¹

Nevědělo se však, kam poslat chlapce, zda budou muset zůstat každý doma u svých rodin anebo se jim povede pro ně najít nějaké přechodné místo. Jednomu z bohoslovců, Stanislavu Dvořákovi, který pocházel z Příbyslavi u Německého Brodu, se podařilo pro ně získat místo v opuštěné osadě Dvorek, která původně patřila Sdružení katolické mládeže.

142

---

¹³⁸ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 183.

¹³⁹ KRÍŽKOVÁ, M. R.: *Kniha, víry naděje a lásky*, Praha 1996, s. 63.

¹⁴⁰ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 189-190.

¹⁴¹ MED, O.: *Pod modrým nebem*, Brno 1990, s. 1-2.

¹⁴² DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 190.

Začátek školního roku strávili ještě chlapci ve Fryštáku, začala výuka a hrálo se i divadlo. Poslední hra byla určena na neděli 12. září a hned na druhý den se všichni sbalili a odjeli na Dvorek u Přibyslavi.¹⁴³ Zde tedy chlapci strávili celý zbytek války.

Po skončení války se rozhodlo, že se chlapci přestěhovali z Dvorku zpět do ústavu ve Fryštáku, neboť Dvorek neposkytoval tolik místa a zůstal nadále pouze jako prázdninová kolonie.¹⁴⁴ Nový školní rok 1945-1946 tedy již opět začal ve Fryštáku, ředitelem se stal Oldřich Med a následujícího roku v dubnu se zde pořádal první sjezd bývalých chovanců z Fryštáku. České salesiánské dílo začalo po válce znovu vzkvétat a rozšiřovalo se i o další domy v různých místech republiky, například v Přestavlkách u Přerova, a dalo by se říci, že se ocitlo na svém vrcholu.¹⁴⁵ Inspektorem byl stále ještě Ignác Stuchlý, ale začal pociťovat, že začíná být na funkci starý a roku 1947 uvažoval o demisi. Vyvrcholením byl pak rok 1948, kdy v únoru převzala moc komunistická strana a inspektorem byl místo Stuchlého jmenován Antonín Dvořák. Ignác Stuchlý se opět vrátil zpět do Fryštáku, kde následující rok oslavil své osmdesátiny a zůstal zde až do záboru ústavu a následně byl převezen již s podlomeným zdravím do domova důchodců v Lukově, kde v roce 1953 umírá.¹⁴⁶

Po událostech v roce 1948 nastaly pro salesiány opět zlé časy. Nový režim zasáhl tvrdě proti církvi. Církevní školy byly zestátněny, což postihlo také fryštácký ústav. Zbylo zde pouze pár chlapců a byl sem přesunut filozofický studentát. V roce 1950 však došlo k úplnému záboru ústavu.¹⁴⁷ Budova bývalého salesiánského ústavu sloužila dva roky pro účely mateřské školy a posléze domovu důchodců. V roce 1994 byla pak budova

---

¹⁴³ MED, O.: *Pod modrým nebem*, Brno 1990, s. 4-5.

¹⁴⁴ Byla to nová externí činnost, kterou po válce salesiáni rozšířili. Kromě ve Dvorku, vznikly i další osady např. ústav ve Fryštáku přijala prázdninovou akci Charity v Luhačovicích

¹⁴⁵ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 204-210.

¹⁴⁶ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 131-136.

¹⁴⁷ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*, 3. díl, Olomouc 1989, s. 218-220.

opětovně navracena salesiánům, kteří zde od roku 1996 provozují Salesiánské centrum pastorační mládeže pod názvem Dům Ignáce Stuchlého.¹⁴⁸

---

¹⁴⁸ PALA, J.: *Fryšták. Kapitoly z dějin města a farnosti*, Fryšták 2016, s. 18.

Závěr

Cílem mé práce bylo podat obraz života města Fryštáku v první polovině 20. století se zaměřením na vznik a vývoj prvního salesiánského ústavu v Čechách. Obecné dějiny této doby jsou ve znamení útrap, které přinesly dvě světové války a následně převzetí moci komunistické strany v únoru roku 1948. Všechny tyto události se zapsaly také do dějin tohoto městečka a velmi ovlivnily osudy zdejších obyvatel. I přesto však v této době můžeme najít řadu pozitivních věcí, ať již to byl rozkvět průmyslu, obchodu, školství, kulturních organizací nebo právě vznik salesiánského ústavu.

V první části práce jsem popsala stručný přehled starších dějin městečka a poté jsem plynule navázala na dějiny začátku minulého století. V druhé části práce jsem se zaměřila již konkrétně na salesiánské dílo. Již v době, kdy městečko sloužilo jako podhradí hradu Lukova, se z něj stalo velmi důležité hospodářské centrum s nesčetnými privilegii. Svůj status si udrželo i v novověkých dějinách. Když pak v roce 1927 přišli do Fryštáku salesiáni, jeho popularita opět stoupla. Sjížděli se zde vysoce postavení církevní hodnostáři, jenž navštěvovali Ignáce Stuchlého a další významné salesiánské představitele. I přesto, že postupem času vznikly po republice nesčetné další salesiánské ústavy, byl to právě Fryšták, který se mohl pyšnit prvním ústavem v Čechách. V práci jsem se proto snažila o promítnutí salesiánského díla do kontextu celosvětového i místního významu.

Informace pro sepsání práce jsem čerpala z archivních pramenů SOkA Zlín, Salesiánské kroniky, již se však, jak jsem zmínila již v úvodu, dochoval pouze první díl. Proto jsem chybějící informace doplnila Životopisnými prameny Ignáce Stuchlého a dalšími publikacemi věnujícími se tomuto tématu. Pro dějiny Fryštáku mi byla největším přínosem druhé vydání knihy Ludvíka Jadrníčka Městečko Fryšták z roku 1947 a vydané

publikace dr. Zapletala. Dále jsem rovněž pracovala s dosud vydanou dostupnou literaturou týkající se dějin Fryštáku.

Seznam pramenů

SOkA Zlín *Archiv městečka Fryštáku*

Dům Ignáce Stuchlého, Kronika Salesiánského ústavu. 2. díl, (elektronickou verzi vytvořil P. Kopřiva)

Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého, českého Dona Boska. 1. díl, Olomouc 1989.
(sepsal salesián Med Oldřich)

Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého, českého Dona Boska. 2. díl, Olomouc 1989.
(sepsal salesián Med Oldřich)

Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého, českého Dona Boska. 3. díl, Olomouc 1989.
(sepsal salesián Med Oldřich)

Seznam literatury

Alberti P.: *Světec Don Bosko*, Olomouc 1999.

Bosco, D.: *Můj život pro mladé*, Praha 2007.

Bosco, T.: *Don Bosko. Život zakladatele řádu salesiánů Giovanniho Bosca*, Praha 1993.

Drábek J.: *Dějiny městečka Fryštáku a far, které dříve do Fryštáku náležely: Slušovic, Štípy, Kašavy, Všeminy, Hvozdné, Lukova a Trnavy*, Fryšták 1915.

Jadrníček, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová*, Fryšták 1947.

Křížková, M. R.: *Kniha víry, naděje a lásky. 70 let působení salesiánů v Čechách a na Moravě*, Praha 1996.

Med, O.: *Český Don Bosko. Životopis P. Ignáce Stuchlého*, Olomouc 1992.

Med, O.: *Pod modrým nebem. Kronika První české salesiánské kolonie v Příbyslavi-Dvorku*, Brno 1990.

Němec, V.: *Augustin Štancl. Kněz, katecheta, školský pracovník a průkopník salesiánského díla na Moravě*, Uherské Hradiště 2014.

Němec, V.: *Školské sestry III. řádu sv. Františka ve Fryštáku 1898–1927*, Uherské Hradiště 2011.

Pala, J.: *Fryšták. Kapitoly z dějin města a farnosti*. Fryšták 2016.

Peck, E.: *Okresní hejtmanství Holešovské*, Holešov 1892.

Schiélé, R.: *15 dní s Donem Boskem*, Brno 1999.

Schiélé, R.: *Don Bosco*, Praha 1999.

Zapletal Č.: *K památce a ku cti lesa. Historie a činnost singularistů na Fryštácku 1567-1997*, Fryšták 1998.

Zapletal, Č.: *Město Fryšták 1945-1995. Sborník příspěvků o životě Fryštácka v posledním půlstoletí*, Fryšták 1996.

Zapletal, Č.: *Revoluční cesta Fryštácka k socialistickému dnešku*, Fryšták 1983.

Zapletal, Č., Slováček, R.: *Vítová, místní část města Fryštáku 1398-2008*, Fryšták 2008.

Periodika

Fryštácké listy:

ZAPLETAL, Č.: *Byla „kdysi“ válka. Svědectví soudobých kronik*. In: Fryštácké listy, ročník 24 – 2014, číslo 10, s. 16.

ZAPLETAL, Č.: *Ještě dnes zapadá slunce pod Atlantidou*. In: Fryštácké listy, ročník 25 – 2015, číslo 5, s. 10.

ZAPLETAL, Č.: *Ve jménu života. ...* In: Fryštácké listy, ročník 19 – 2009, číslo 5, s. 10.

Internetové zdroje

<http://www.brnozurnal.cz/> [cit. 15.02.2017]

<http://frystak.sdb.cz/> [cit. 30.11.2016]

Resumé

This thesis focuses on the life in the Salesian Institute and in Fryšták in the first half of the 20th century. The aim of the bachelor thesis is to depict the life of the town of Fryšták in this period with emphasis on the arrival of Salesians and their subsequent settling in the small town. The first part of the thesis is dealing with the history of the town of Fryšták. The life in the Salesian Institute is included in the following part. At times of being a settlement around the castle of Lukov, the town already became a very important economic centre with countless privileges. This status remained until modern history times. The popularity of the town rose again, when Salesians came to Fryšták in 1927.

Přílohy

Příloha č. 1

Don Bosko a vznik salesiánského ústavu

Jan Melichar Bosko se narodil 16. srpna 1815 do rolnické rodiny v městečku Castelnuovo d'Asti v osadě Becchi. Jeho otec František však zemřel na zápal plic, když byly Janovi dva roky. Byl tedy vychováván svou matkou Markétou, která ho učila především křesťanským ctnostem. Jan měl ještě dva starší sourozence Antonína a Josefa. Antonín, byl syn z otcova prvního manželství. Bosko byl inteligentní, vážný, málomluvný a ke všemu přistupoval odhodlaně.¹⁴⁹ Již jako malý kluk snil o tom, že se stane knězem. Osudovým se mu stalo setkání s Donem Calossem, který ho začal učit. V roce 1830 však Calosso umírá a Jan tedy musel řešit co dál. Začal chodit do latinské třídy v Castelnuovu, která sloužila jako příprava pro gymnasium.¹⁵⁰

Již od dětství měl Jan tendence učit ostatní hochy katechismu¹⁵¹ a přeříkávat jim kázání, založil tedy pro ně spolek „Veselá společnost“.¹⁵² Členové spolku si navzájem pomáhali, chodili na výlety, hráli různé hry a podnikali další aktivity. Bosko si ve městě také našel dva významné kamarády. První byl žid Jonáš, kterého Jan nakonec přesvědčil, aby se nechal pokřtít a druhým byl katolík Alois Comollo, který mu v roce 1834 pomohl s rozhodnutím vstoupit do kněžského semináře v Chieri. Byl tedy třetím, po matce Markétě a zesnulém knězi Donu Calossovi, který pomohl utvořit svatou duši Boskovu.¹⁵³

---

¹⁴⁹ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 19.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 35.

¹⁵¹ Souhrnný výklad podstatných a základních složek křesťanského katolického učení

¹⁵² ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 44.

¹⁵³ Tamtéž, s. 47.

V semináři strávil celkem šest let. Dva roky se věnoval studiu filozofie a zbývající čtyři léta studiu teologie. Byl mu prominut poslední rok studia a 5. června 1841 byl vysvěcen na kněze, od toho okamžiku se mu začalo říkat Don Bosko.¹⁵⁴

Poté, co se stal knězem, přemýšlel, jak bude pokračovat dál. Rozhodl se pro další vzdělání v kněžském ústavě v Turíně. Zde se jeho duchovním rádcem stal kněz Josef Cafasso, který se zabýval mimo jiné také katechezemi učňů, což byla činnost, která zajímala také Dona Boska. A právě tady začal budovat své dílo, když 8. května 1841 se chystal konat mši v sakristii sv. Františka a v tom se objevil mladý kluk. Kostelník, který se nacházel poblíž Jana, si myslel, že se jedná o ministranta. Když mu však chlapec vysvětlil, že ministrovat neumí, kostelník ho vyhnal a začal bít. Bosko se ho však zastal, dal se s ním do rozhovoru a zjistil, že se jedná o sirotka vyučeného na zedníka, který nikoho nemá a nebyl nikdy na prvním přijímání. Chlapec mu vyprávěl, že jako malý chodil ke zpovědi, ale nyní se už zapomněl i modlit. Na katechismus však také nechodil, protože se bál, že by se mu malí kluci vysmívali, že toho umí více než on. Dona Boska tak napadlo začít mu katechismus vysvětlovat sám a právě od tohoto okamžiku lze sledovat zrod jeho velkého díla. Chlapec měl za úkol s sebou vzít i své kamarády. Tyto schůzky nazval *oratoři*.¹⁵⁵ Název pochází z latinského slova „*orare*“, tedy modlit se.¹⁵⁶ Na prvním setkání dorazilo celkem devět hochů, ale jejich skupina se postupně rozrůstala a za nedlouho jejich počet překročil stovku.¹⁵⁷

Důležitým úkolem bylo pro Jana, aby zajistil chlapcům místo, kde se mohou scházet na výuku a také ve volných chvílích, aby se netoulali jen tak ulicemi. Nejdříve mu bylo umožněno se s chlapci scházet na dvoře kněžského ústavu, ale když strávil Jan v ústavu tři

---

¹⁵⁴ SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 18.

¹⁵⁵ SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 20.

¹⁵⁶ ALBERTI, P.: *Světec Don Bosko*, Řím 1977, s. 87.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 62.

roky, bylo na čase, aby ústav opustil a pokračoval dál. Díky Donu Cafassovi mu bylo nabídnuto místo duchovního správce v sirotčinci markýzy Barolové. Zde se seznámil s vedoucím duchovním správcem Janem Borelem, který se stal později jeho přítelem. Na jeho žádost u paní Barolové, se mohli scházet také zde Boskovi chlapci.¹⁵⁸ V brzké době na ně začaly chodit stížnosti. Chlapci byli moc hluční, a tak se musel Don Bosko podívat po jiném místě. Vystřídali řadu míst, ale ani na jednom nemohli zůstat, navíc v roce červnu 1846 dostal těžký zápal plic a byl na pokraji smrti. Naštěstí se však skoro zázrakem uzdravil.

Po nemoci se vydal na rekonvalescenci do své rodné Becchi, kde strávil léto u své matky. V době jeho nepřítomnosti, jeho práci vykonával Don Borel a další přátelé. Na konci léta se rozhodl, že se vrátí zpět do Turína a spolu s ním jela i jeho maminka Markéta, která se stala jeho pomocnicí. Bydleli také v Pinardiho domě ve Valdoku, kde měli k dispozici dva skromně vybavené pokoje. Měli však problém s nedostatkem financí, museli prodat některá pole, která měli v Becchi a dokonce matčinu svatební výbavu, kterou použili na koupi věcí pro kostel. I přes tyto nesnáze, se však Boskovi práce dařila a brzo začala dosahovat vynikajících výsledků, až roku 1847 koupil Bosko celý Pinardiho dům, který postupně získal podobu útulku pro učně bez přístřeší. Bylo však třeba se o ně postarat, poskytnout jim nejen ubytování, ale také stravu a oblečení. S tímto úkolem mu pomáhala jeho matka Markéta.¹⁵⁹ Nejdůležitějším dnem v oratoři byla stále neděle, kdy se konaly pravidelné schůzky s chlapci. Program byl následující: ráno se konala mše svatá, byla příležitost ke zpovědi a promluva Dona Boska, odpoledne se vyučoval katechismus a poté následovaly hry a zpěv, až do té doby než se setmělo.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ Katolický kněz a spisovatel píšící knihy především o duchovním životě

¹⁵⁹ SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 27.

¹⁶⁰ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 76.

Pinardiho dům však sloužil také k dalšímu účelu. Bosko zde vytvořil tzv. večerní školu, kde učil chlapce všem možným znalostem, od nejzákladnější gramotnosti, tedy čtení a psaní, až po studium italštiny či zeměpisu. Jeho výkony dosáhly velkých úspěchů a obdivu, že dokonce získal od turínského senátu finanční dotaci. Brzo se však počet chlapců rozrostl natolik, že již v domě nebylo tolik místa a tak musel Bosko založit dvě nové oratoře, každou na jiném konci města. Byla to oratoř sv. Aloise a oratoř sv. Anděla Strážce. Díky štědrému daru od hraběnky Ricardiové mohl Bosko koupit celý Pinardiho dům. Postupně se přidávali i další sponzoři, takže postupně koupil také dům Morettův a dům Filippův. Ani kaple, ve které se scházeli každou neděli na bohoslužby, již nestačila, a proto se Bosko rozhodl postavit kostel zasvěcený sv. Františku Saleskému.

Život a dílo Dona Boska, bylo bez pochyby ovlivněno také politickou situací, zejména bouřlivým rokem 1848. Snaha oprostit se z rakouské nadvlády a sjednocení apeninského poloostrova nabývala na síle. Vytvořilo se hnutí tzv. risorgimento.¹⁶¹ Toto hnutí zaujalo nepřátelský postoj vůči církvi. Další věcí, která Boska znepokojovala, byla práce některých jeho chlapců v dílnách v Turíně. Právě tam bylo ohnisko politického dění nejsilnější a Bosko se tak bál, že to nabourá jejich křesťanské ideály, které se jim snažil tak usilovně vštípit.¹⁶² Také v roce 1849 se stále objevovala další napadení vůči členům církve. Protože se domníval, že mnoho zla způsobuje právě protikatolický tisk, rozhodl se vydat jako protiváhu noviny pro mládež, které pojmenoval *Přítel mládeže*.¹⁶³ Vydával také *Katolické čtení*, katolický kalendář *Poctivec* a roku 1850 napsal brožuru *Výstraha katolíkům*, ve které uznává pouze jednu jedinou církev a to katolickou. Sepsal také učebnici italského dějepisu či šestidílné *Církevní dějiny*. Dále sepsal několik duchovních knih pro mládež. Uvedu například knihu *Vybavený jinoch*, která patří k nejrozšířenějším

---

¹⁶¹ Obrození, vzkříšení

¹⁶² Tamtéž, s. 165.

¹⁶³ BOSCO, T.: *Don Bosko*, Praha 1993, s. 180.

a byla přeložena do několika jazyků, dále *Život Aloise Comolla*, tedy životopis jeho zesnulého přítele, potom také životopis sv. Dominika Savia, sv. Dona Cafassa, *Roztomilé epizodky*, o životě papeže Pia IX. a mnoho dalších. Je také autorem řady divadelních her a povídek pro mládež.¹⁶⁴ Díky odboji proti protestantům, musel Bosko čelit řadě atentátů, které naštěstí vždy jako zázrakem přežil.

V padesátých letech devatenáctého století se dílo Dona Boska rozšiřovalo. Roku 1852 byla dokončena stavba kostela sv. Františka Saleského, rok nato zřídil při ústavu odborné dílny a dokonce i středoškolskou výuku. Jak se dílo Dona Boska rozrůstalo, bylo potřeba ho zajistit do budoucnosti. Jedinou možnou cestou bylo založení řeholní společnosti. Protože to však bylo v té době v Itálii protizákonné, poradil mu ministr spravedlnosti Rattazzi, aby založil Společnost svobodných občanů. Členové této společnosti by normálně platili daně a ponechali si svá občanská práva. A proti takovému sdružení vláda neměla nic proti.¹⁶⁵ Dne 18. prosince 1859 byla tedy založena Společnost sv. Františka Saleského a o necelé čtyři roky později, 14. května 1862, pak skládali první řeholní sliby jeho žáci. Je tedy velmi pozoruhodné, že se Boskovi podařil takový úspěch, zejména v době, kdy společnost byla postavená protinábožensky a existovaly již zmíněné protiřeholní zákony. Na oficiální schválení stanov však musel čekat až do roku 1874.

Od založení společnosti začal počet členů neustále stoupat, a tak od roku 1863 začal rozšiřovat své dílo i mimo Turín. Prvním vzniklým ústavem za hranicemi Turína se stal ústav v Mirabellu, do jehož vedení dosadil Dona Rua. Roku 1864 vytvořil novou pobočku ze střední školy v Lanzu, nedaleko Turína. Dále potřeboval také nový kostel, protože kapacita kostela sv. Františka Saleského už nestačila. Byl tedy postaven nový kostel zasvěcený Panně Marie Pomocnici, který byl dokončen roku 1868. Následujícího roku

---

¹⁶⁴ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 102.

¹⁶⁵ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 116.

se začalo s budováním dalších ústavů, na Italské riviéře, v Alassiu a Varese.¹⁶⁶ I se stavbou chrámu se nezhálelo, ihned po dokončení kostela Panny Marie Pomocnice, se začalo se stavbou chrámu sv. Jana Evangelisty v Turíně a chrámu Božského Srdce Páně v Římě. Po založení mužské kongregace salesiánů se Bosko rozhodl založit také ženské společnosti Kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice tzv. salesiánek. Nová větev společnosti vznikla roku 1872 a Donu Boskovi s tímto úkolem pomohla Marie Mazzarellová, která se stala první představenou ženského ústavu.¹⁶⁷

Roku 1875 oslavil Don Bosko šedesát let. Jeho dílo vzkvétalo, rozšiřovaly se ústavy i chrámy a mohl se pyšnit již tisíci svých odchovanců. Salesiánské ústavy vyrůstaly i za hranicemi Itálie. První cizí zemí, která je přijala, byla Francie. První tak učinilo město Nice v roce 1877. Don Bosko projel postupně napříč Francií, zastavil se v Toulonu, v Marseille, Avignonu, Lyonu, Moulinsu, ale největší ohlas měl Paříži.¹⁶⁸ Právě z Paříže měli všichni napřed obavu, mysleli si, že Don Bosko zde nebude přijat, a o to víc byli překvapeni z takového nadšení. Další evropskou zemí, ve které vznikl salesiánský ústav, bylo Španělsko. Roku 1886 byl založen ústav Donem Brandem ve španělském městě Utrera. Všude, kam Bosko přijel, byl vítán, obzvlášť v Barceloně, kde ho lidé vítali jako krále.¹⁶⁹

Bosko však toužil dostat své dílo dál, do oblastí za mořem.¹⁷⁰ První zámořskou zemí, ve které se podařilo salesiánský ústav zřídit, byla Argentina. S tímto úkolem mu pomohl Ital Jan Křtitel Gazzolo, který do Argentiny emigroval a v Buenos Aires se podílel na stavbě kostela určeného pro italské emigranty. Poté, co misionáři prošli Argentinou, vydali se do dalších států v Jižní Americe např. do Brazílie, Chile či Uruguaye. Zaměřili

---

¹⁶⁶ SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 44.

¹⁶⁷ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 122.

¹⁶⁸ BOSCO, T.: *Don Bosco*, Praha 1993, s. 371.

¹⁶⁹ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 261.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 211.

se především na pokřesťanstění tamních Indiánů.¹⁷¹ Salesiánské misie neskončily jen na americkém kontinentu, ale pokračovaly také v Asii či Africe. Tyto misie se ale konaly až na začátku 20. století, tedy již po smrti Dona Boska.

Léta plynula a Bosko již nebyl mladíkem. Měl za sebou přes padesát let tvrdé práce. Cítil sám, že je již hodně unavený a jeho zdraví chatrné. Roku 1884 onemocněl bronchitidou, která natrvalo poznamenala jeho plíce.¹⁷² Protože sám věděl, že jeho konec se blíží, rozhodl se napsat svou závěť. Z bronchitidy se nakonec vyléčil a podnikl ještě pár posledních cest do Francie, Španělska či do Vatikánu za papežem Lvem XIII. Jeho zdraví se však stále zhoršovalo, až 20. prosince 1887 musel ulehnout na lůžko. Pravá část jeho těla byla ochrnuta a byl velmi zesláblý. V noci z 30. na 31. ledna 1888 Bosko ve svých 72 letech umírá. „V době jeho smrti měla společnost 774 profesorů a 267 noviců¹⁷³, rozdělených do 57 středisek v Evropě (Itálie, Francie, Španělsko a Anglie) a v Jižní Americe (Argentina, Chile, Uruguay, Brazílie a Ekvádor). Dcer Panny Marie Pomocnice bylo 313 celkem v 50 střediscích (Itálie, Španělsko a Argentina).“¹⁷⁴ Smrt Dona Boska nezpůsobila smutek jen v jeho ústavu. Celý Turín byl zahalen do smutku, psaly o tom noviny, někteří obchodníci měli dokonce zavřené své obchody.¹⁷⁵ Pohřeb se konal 2. února 1888 a zúčastnilo se ho přes sto tisíc lidí.

Brzy po jeho smrti se začal turínský církevní soud zajímat o život, skutky, zázraky a spisy Dona Boska. Ukázalo se totiž, že nad jeho hrobem se událo mnoho zázraků, a tedy usilovali o jeho svatořečení. Proces svatořečení, je však velmi náročný, jak po stránce fyzické, je potřeba sehnat mnoho materiálů, spisů a svědků, tak po stránce časové. Pro blahořečení je také potřeba dvou doložených zázraků, a pokud by měl být prohlášen

---

¹⁷¹ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 217.

¹⁷² SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 85.

¹⁷³ Čekatel na vstup do katolického řeholního společenství, žije společně s řeholníky. Připravuje se na skládání slibů, život ve společenství a má možnost zvážít, zda si do něj skutečně přeje vstoupit.

¹⁷⁴ SCHIÉLÉ, R.: *Don Bosco*, Praha 1999, s. 94.

¹⁷⁵ ALBERTI, P.: *Světce Don Bosko*, Řím 1977, s. 276.

za svatého, je zapotřebí dalších dvou. Ke dni 2. června 1929 byly všechny podklady doloženy a Bosko byl blahorečen. V roce 1933 pak získali i další dva zázraky a tedy 1. dubna 1934 byl prohlášen za svatého. V roce 1989 byl prohlášen papežem Janem Pavlem II. „Otcem a učitelem mládeže.“¹⁷⁶ V dnešní době patří Salesiáni Dona Boska k římskokatolickým organizacím věnujícím se výchově mládeže a podporující katolický život.

---

¹⁷⁶ SCHIÉLÉ, R.: *15 dní s Donem Boskem*, Brno 1999, s. 7.

Příloha č. 2

Životopis Ignáce Stuchlého

Ignác Stuchlý se narodil 14. prosince 1869 ve vesničce Boleslavi, ležící v Pruském Slezsku. Jeho rodiče byli Šimon a Marianna a vlastnili střední hospodářství. Kromě Ignáce měli ještě dva syny. V prvním roce jeho života vypuká prusko-francouzská válka, což se jej ale v té době příliš nedotýkalo. Vliv politické situace na jeho život poznal až při nástupu do školy, kdy musel rodnou češtinu vyměnit za němčinu. Měl však velké štěstí, že dostal učitele Jana Kolibaje, který byl velkým vlastencem a zarputilým katolíkem.¹⁷⁷ Svým chováním ovlivňoval své žáky, a protože v té době byl nedostatek kněží, snažil se ve svých žácích najít takové, kteří by se na kněžské povolání hodili. Jedním z nich byl právě Ignác. Také celá obec byla velmi nábožensky založená, svědčí o tom také fakt, že všichni obyvatelé obce chodili každou neděli do kostela do Píště, která byla od Boleslavi vzdálená asi jednu hodinu chůze. V Boleslavi totiž žádný kostel nebyl a i přesto, že se obyvatelé snažili o postavení zdejšího kostela již od dob Ignácova dětství, podařilo se jim to, až když Ignác v Boleslavi nebydlel.

V roce 1883 mu bylo čtrnáct let a právě dostudoval obecnou školu a měl se rozhodnout, kam bude pokračovat dál. I přesto, že se chtěl stát knězem, nemohl vstoupit do kněžských studií, jelikož se mu zhoršilo zdraví. Začal být malátným a nikdo netušil, jakou nemocí trpí. Musel si tedy najít takové povolání, které by vzhledem k jeho zdravotnímu stavu zvládl. Rozhodoval se, že by se vyučil krejčím. Nakonec však zůstal doma v hospodářství, kde strávil celkem osm let. Jeho zdraví se stále nelepšilo, až když navštívil jednoho doktora v Bohumíně, který mu doporučil pít rybí tuk. Ignác se skutečně uzdravil a začal tedy znovu pomýšlet na to, že se stane knězem. Problém byl však v tom, že Ignác již byl

---

¹⁷⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 6.

na studia starý a do klasické školy by ho nevzali. Jednoho dne mu však jeden jeho přítel prozradil, že dominikáni v Olomouci přijímají i starší chlapce. Předtím musel ale vyřešit otázku vojenského odvodu, byl totiž právě v letech, kdy by měl nastoupit do vojenské služby. Naštěstí ho lékař zbavil vojenské povinnosti a tak již mohl skutečně usilovat o studiu kněžství.

Když řekl svému faráři Svobodovi, že se hodlá stát knězem, setkal se u něho s neúspěchem. Farář se domníval, že je Ignác na studia již příliš starý. Ujal se jej ale kaplan Pleschka, národně smýšlející člověk, který se mohl u olomouckých dominikánů za Ignáce přimluvit a mohl jít tedy studovat. Spolu s ním šel na studia také Jozef Fojtík, který rovněž pocházel z Boleslavi. Oba chlapci se dostali do skupiny pěti starších hochů pod vedením převora Angela Lubojackého. Kromě Ignáce a Jozefa Fojtíka patřili do jejich skupiny také Alois Slottý, Vincenc Cigánek a Matěj Bacík.¹⁷⁸ Studium nebylo pro Ignáce vůbec jednoduché, již uplynulo spoustu let, co chodil do obecné školy a za tu dobu toho mnoho zapomněl. Dle zprávy, kterou napsal jeho přítel Jozef Fojtík, byl přesto Ignác velmi pilným a trpělivým studentem. Zmiňuje se také o jeho vzorném chování. Fojtíkův dopis je jediným zdrojem, který pojednává o Ignácově povaze. Více takových zpráv, bohužel dochováno není.¹⁷⁹

Také o každodenních činnostech skupiny chlapců kolem převora Lubojackého mnoho zpráv neexistuje. Ví se ale, že pan převor měl také mnoho jiných povinností a z toho důvodu byl nucen často odjíždět z Olomouce pryč. Je tedy pravděpodobné, že chlapci mívali dost volnosti. Lubojacký chtěl založit slovanskou kongregaci a pomalu se začal s řádem dominikánů rozcházet, až z něj úplně vystoupil. Chtěl vytvořit ústav v Klimkovicích, kde koupil dům a podobný měl vzniknout také v Ostravě. Mělo se jednat

---

¹⁷⁸ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 11.

¹⁷⁹ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK.: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 9-10.

o tzv. „*Domov Dona Boska*“. Jeho plány nakonec ale nevyšly, protože mu olomoucký arcibiskup Theodor Kohn zakázal kongregaci založit.¹⁸⁰ Chlapci se tedy museli přestěhovat za Ignácovým přítelem Antonínem Cyrilem Stojanem farářem z Dražovic, který se jich načas ujal. Ale ani zde nemohli být chlapci natrvalo a za nedlouho se museli zase stěhovat. Třetí místo kam byli posláni, bylo na Svatém Kopečku u Olomouce u paní Bartákové. Chvíli bydleli i v klímkovickém gymnáziu pana Lubojackého, ale poté co mu arcibiskup zakázal zakládat řeholní společnosti, se celé jeho dílo zhroutilo, a spolu s ním i možnost vytvořit v českých zemích „Kongregaci Dona Boska“ jak si Lubojacký přál.

Chlapci se tedy museli rozhodnout, kam půjdou dál. Každý se rozutekl někam jinam, někdo se vrátil domů, někdo šel k dominikánům, někdo k milosrdným bratřím a jiného přilákalo světské kněžství. Ignác nevěděl, kam by šel dál. Nějakou dobu pobýval v cisterciáckém klášteře v Polsku, v krakovském klášteře patřící kamaldulským, u redemptoristů na Července u Litovle či v konviktu ve Valašském Meziříčí.¹⁸¹ Toto putování připomínalo křížovou cestu a Ignác ji dovršil poutí na Svatý Hostýn a následně návštěvou jezuitů na Velehradě, kde se mu zalíbilo, a uvažoval, že by zde zůstal. Když se ale vracel domů přes Olomouc, zastavil se u Josefa Klvače, kterého znal z doby, kdy pobýval u pana Stojana. Klvačovi se nelíbilo, že by se měl Ignác stát jezuitou a řekl mu, ať se spíše dá k Salesiánům Dona Boska, a že mu zařídí pobyt v Turíně, kde se nachází salesiánský ústav. Po třech měsících hledání, tak našel konečně svůj cíl.

Do Turína Ignác dorazil 8. září 1894 a byl umístěn do skupiny polských aspirantů v turínském ústavu na Valsaliče. Právě v tomto ústavu byl pohřben Don Bosko. Byl to ústav určený pro začátečníky, a protože Ignác již mnoho znalostí měl, zůstal zde pouze půl roku a poté byl přeřazen do Ivrei, kde požádal o vstup do noviciátu, který začal 1. září

---

¹⁸⁰TAMTÉŽ, s. 12-13.

¹⁸¹MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 14.

1895.¹⁸² Po roce noviciátu bylo na čase, aby Ignác složil slib a vstoupil tak do salesiánské rodiny a musel se rozhodnout, jak bude pokračovat dál. Ignác si myslel, že ho pošlou někam na misie, nejspíš do Jižní Ameriky, ale nestalo se tak. Poslali jej na studium teologie do Gorice, města v severovýchodní Itálii, ležící na hranicích s tehdejší Jugoslávií a spadající do benátské inspektorie, která v té době spadala pod Rakousko-Uhersko. Kromě studia měl zde také působit jako asistent tamějšího salesiánského konviktu. V Gorici strávil celkem čtyři roky, tak dlouho totiž trvalo studium teologie, po němž mohl být konečně vysvěcen na kněze, stalo se tak 3. listopadu 1901. Brzy po kněžském svěcení vykonal také zkoušku zpovědnickou a následně mu bylo ředitelem Donem Skaparonem nabídnuto, aby se spolu s ním zúčastnil různých exkurzí po diecézi, což Ignáce velmi duševně obohatilo.¹⁸³

Salesiánské dílo postupem času pronikalo dále do ostatních míst rakousko-uherské monarchie. Dalšími, kdo vytvořili na svém území salesiánský ústav, byli Poláci, po nich pak následovali Slovinci, kteří v roce 1904 začali se stavbou kostela Panny Marie Pomocnice v Lublani. Další domy postupně přibývaly například také ve Vídni, polském Krakově či na Radně ve Slovinsku a tak se vytvořila samostatná rakousko-uherská inspektorie.¹⁸⁴

Pro nově vzniklé ústavy, bylo potřeba získat také salesiánské kněží, kteří by s budováním nových oblastí pomohli. Žádost přišla také Stuchlému, který byl v roce 1910 pověřen výstavbou již zmíněného kostela Panny Marie Pomocnice v Lublani. Nastal tedy čas, kdy se musel rozloučit a z Gorice odjet. Tento úkol však nebyl pro Ignáce vůbec lehký a díky politické situaci, která nastala, válka na Balkáně a následně první světová válka, trvalo

---

¹⁸² MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 19.

¹⁸³ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK.: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 45.

¹⁸⁴ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 30-31.

téměř čtrnáct let, než se mu podařilo dílo úspěšně dokončit. Ignác byl v Lublani hlavním zповědníkem a také měl na starosti převážně hospodářskou stránku. První, co pokládal za nutné, bylo vytvoření vlastního hospodářství, aby se oratoř mohla uživit sama.¹⁸⁵

Po skončení první světové války a rozpadu rakousko-uherské monarchie se inspektorie rozdělila na dvě části, německo-maďarskou a polsko-jugoslávskou, a salesiánské dílo se začalo dále rozšiřovat.¹⁸⁶ Uplynulo již téměř patnáct let od doby, kdy se Ignác přestěhoval z Gorice do Lublaně a odvedl také mnoho práce, a proto se inspektor Tirone spolu s ostatními vrchními salesiánskými představiteli, při slavnostním vysvěcení, rozhodli, že je na čase ho náležitě odměnit. Jmenoval ho ředitelem nové oratoře „Mladinski dom“ na Kodeljevo.¹⁸⁷ Zde se staral především o chlapce a zabýval se běžným životem oratoře. Zorganizoval zde také divadlo či kapelu. Tento klidný režim, který mu zde naproti předchozím létům nastal, však trval pouze čtyři měsíce.

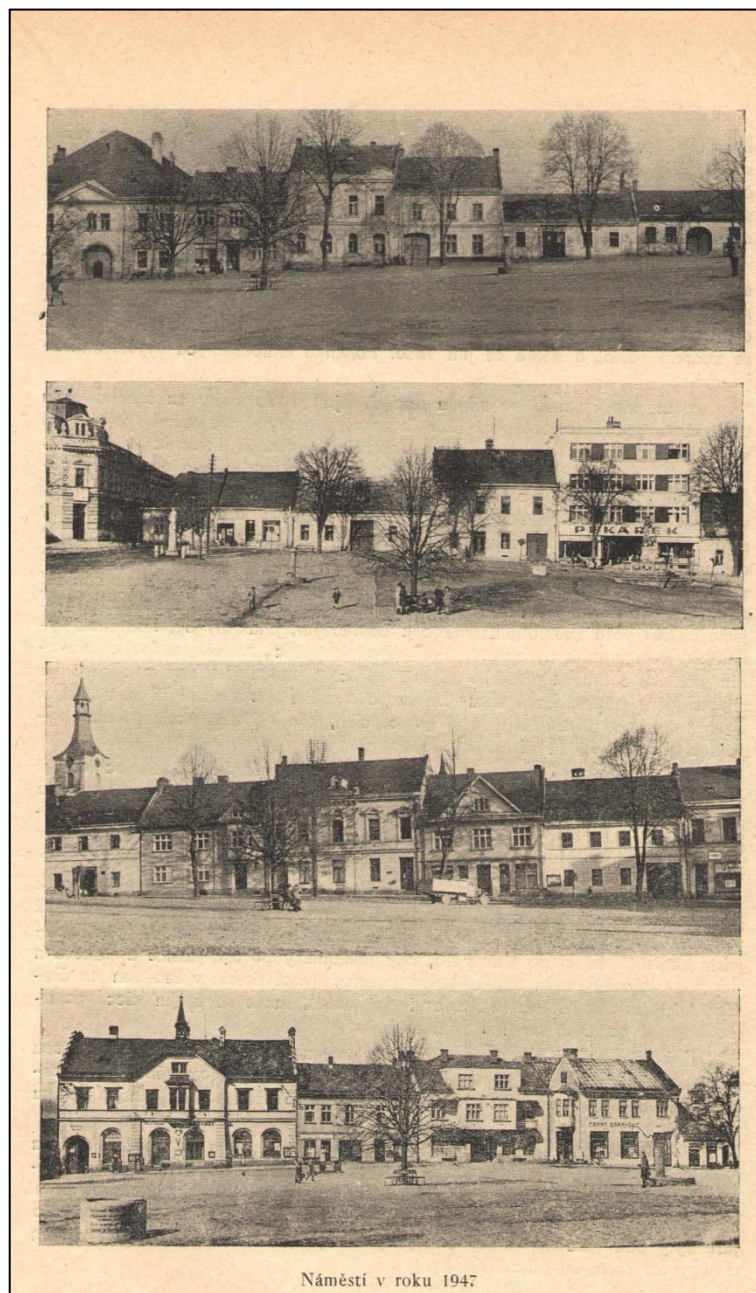
---

¹⁸⁵ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 32.

¹⁸⁶ DŮM IGNÁCE STUHLÉHO FRYŠTÁK.: *Životopisné paměti P. Ignáce Stuchlého*. 1. díl, Olomouc 1989, s. 65-66.

¹⁸⁷ MED, O.: *Český Don Bosko*, Olomouc 1992, s. 38.

Příloha č. 3

Obrázek 1: Náměstí ve Fryštáku roku 1947

Zdroj: JADRNÍČEK, L.: *Městečko Fryšták, Horní Ves, Dolní Ves, Lukoveček a Vítová,*

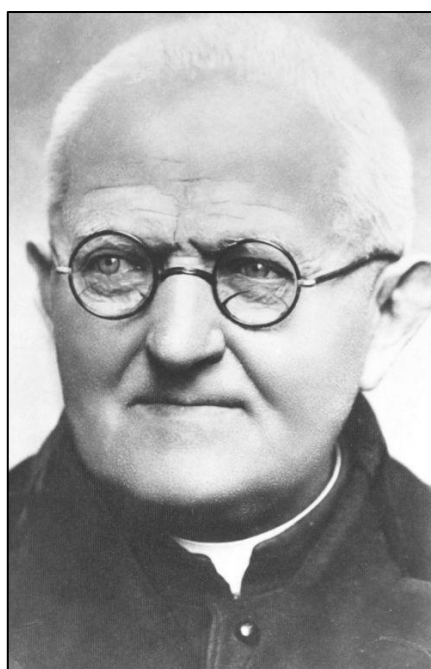
Fryšták 1947, s. 105.

Obrázek 2: Salesiánský ústav Fryšták

Zdroj: <http://frystak.sdb.cz/co-delame/historie/ignac-stuchly/>[cit. 17. 3. 2017].

Obrázek 3: Ignác Stuchlý

Zdroj: <http://frystak.sdb.cz/co-delame/historie/ignac-stuchly/muzeum-ignace-stuchleho/>

[cit. 17. 3. 2017].